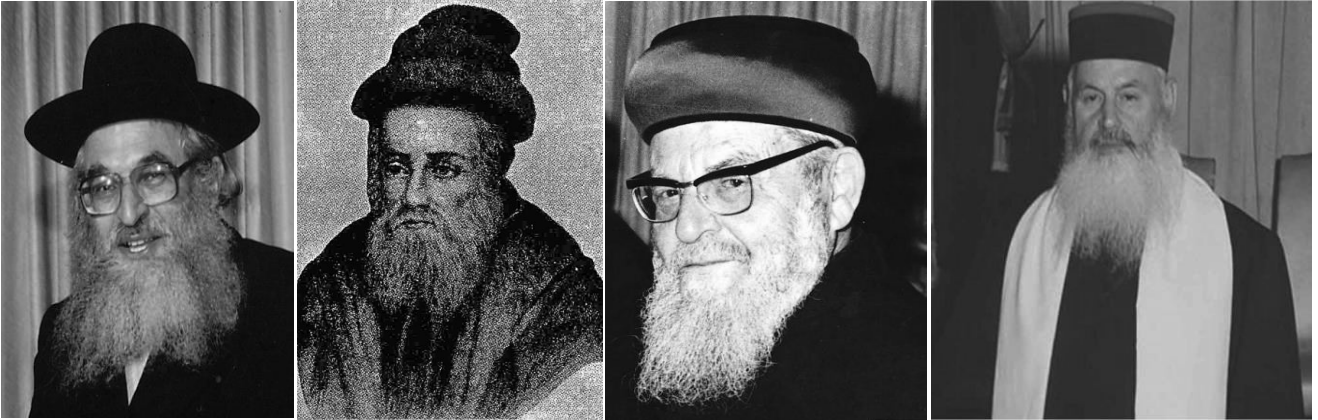
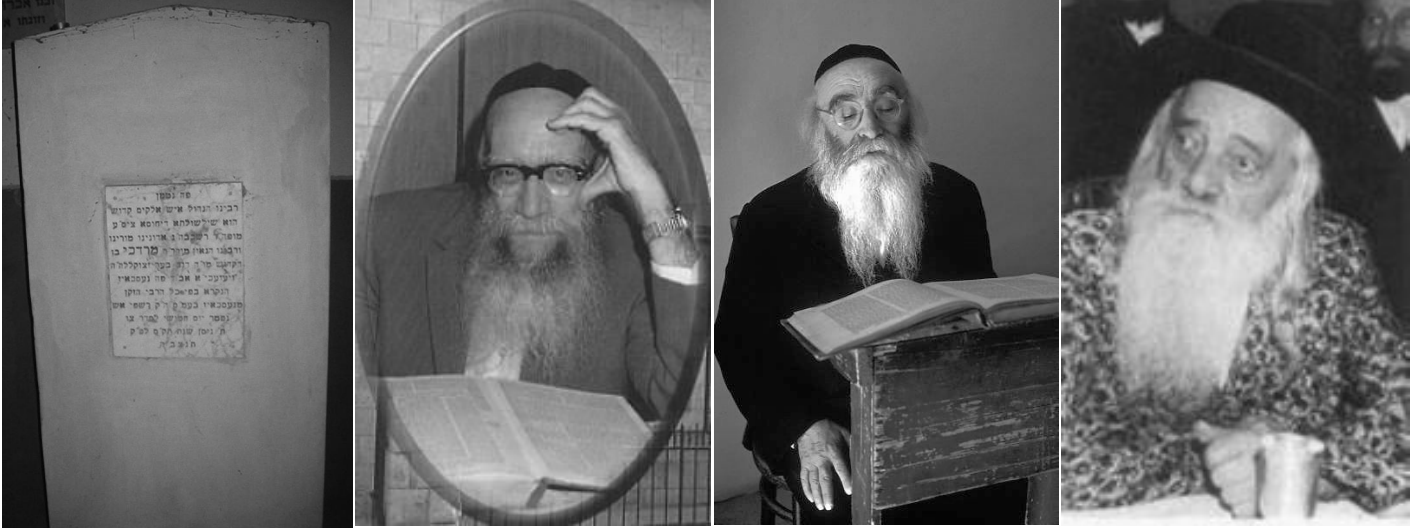

פניני הצדיקים

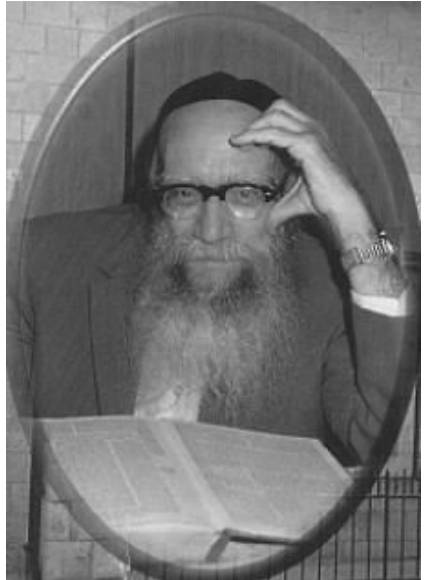
לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות. ללא חדשות. ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

המקובל הגאון חכם רבי ששון עבדול עזיז מזרחי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרע"ד (1914). בצעירותו למד ב"מדרש בית זילכה" בעירק. משחר נעוריו ניכר שנועד לגדלות, גאון בנגלה ובנסתר. בהיותו כבן 13 שנים החל בלימודי תורת הקבלה. לאחר נישואיו נהג כמנהג בני עירו, ללכת וללמוד ברצף מצאת השבת ועד לערב שבת קודש, ורק לכבוד שבת היה מגיע לביתו, כאשר בכל לילות השבוע היה ישן על מחצלות בבית המדרש.

בשנת ה'תשי"ב (1952), בהיותו בן 38, עלה לא"י וקבע מקום מושבו בירושלים. ענוותן מופלג. אפילו שכניו לא הכירו בערכו וחשבו שמדובר באדם פשוט שאינו יודע כלום בתורה. נהג לשבת באחת מפינות בית המדרש שבישיבת "פורת יוסף" בלבוש פשוט כאחד העם, ולעסוק בתורה בעיון רב ובהתמדה מיוחדת. מידי פעם פנה בענווה למרן ראש הישיבה הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל והביע בפניו את קושיותיו. כך הכיר ראש הישיבה בגדלותו, ולאחר זמן קצר ביקש ממנו שילמד עמו בחברותא. בסוף לימודו עסק במזכירות כדי שיהנה מיגיע כפו.

במשך שמונה שנים התגורר רבינו עם אשתו בלונדון, הוא נסע לשם בכדי ללמד את בניו של הנדיב ר' סלימאן דוד ששון זצ"ל, שהיה ידיד אמת לישיבת 'פורת יוסף' (עפ"י בקשתו ר"י ר' יהודה צדקה זצ"ל). לאחר שובו לארץ נשאר בה עד יומו האחרון. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. בעל אהבת ישראל עצומה.** הצדיק לא זכה לזרע של קיימא. תלמידיו הקימו כולל אברכים 'ברכת ששון', כולל 'שמורת הבוקר' וכולל 'יום שישי'. נפטר בערב שבת הגדול, ז' ניסן ה'תשנ"ח (1998). חי כ-74 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה שבירושלים.

אביו: ר' בנימין ציון. **אמו:** מרת צ'חלה. **אשתו:** מרת סעידה תחיה. **מרבותיו:** המקובל ר' יהודה פתיה זצ"ל. חכם ר' משה יהושע זצ"ל. **מתלמידיו:** המקובל הרב שמואל דרזי זצוק"ל. **חברותא:** ר' יהודה צדקה (במשך כ-30 שנים למדו יחד). **מספריו:** **באתי לגני** - קבלה (4 חלקים). ארי במסתרים - מסכת חיוו.

ברכות הצדיק עשו רושם בשמיים. פעם נכנס לרבינו אדם, שהיה צריך לעבור ניתוח להוצאת אבנים מהכליות וביקש מרבינו ברכה, שהניתוח יעבור בשלום. להפתעתו המרובה אמר לו הצדיק בזו הלשון: "ויגל את האבן", וראה זה פלא, כשהלך לבצע את הניתוח ערכו הרופאים בדיקה נוספת טרם הניתוח, ולפליאתם הרבה גילו, שהאבן נעלמה כלא הייתה והלה חזר לביתו שמח וטוב לבב.

על העובדה שהרב ניחן ברוח-הקודש, יעידו הסיפורים הבאים: פעם באו לבקש מרבינו ברכה עבור אדם חולה מסוכן. בד"כ כאשר היה שומע זאת, היה רושם את שמו, ושם אימו ומתחיל להעטיר ולהתפלל עבור החולים. אולם הפעם שלא כדרכו התחמק ואמר: "בשביל מה נברך?". כל הפצרותיהם עלו בתוהו. כשיצאו מעם פניו **נודע להם, שכבר בשעה שבאו לבקש את הברכה - לא היה החולה בין החיים.** רק עכשיו הבינו למפרע כוונת רבינו באומרו: "בשביל מה נברך?".

בפעם אחרת, כאשר הגיע אברך חשוב לרבינו וביקש ברכה לזכות בזרע של קיימא, בירכו הצדיק בחום: "תזכה לזרע של קיימא", כך חזר הדבר פעמים מספר. פעם אחת כשבא אליו שינה רבינו את לשונו ואמר לו: "תזכה לבנים זכרים". ואכן ברכתו נתקיימה במלואה, **לאחר זמן קצר נפקדה אשתו בתאומים 'בנים זכרים' בריאים ושלמים.**

אהבת הזולת אצלו הייתה מופלאה ביותר. בעת שפקדו את ביתו אנשים לקבלת עצה וברכה, ישב ושמע בנחת והיה חש בצערו של היושב מולו, כאילו מדובר בצערו האישי. בחור ישיבה חשוב ניגש פעם לרבינו בבקשה, שיתפלל עבורו לזיווג הגון, שאלו לשמו ולשם אימו, ברכו ופטרו לשלום. לאחר מספר שנים הבחור עדיין לא התחתן ופגש שוב ברבינו וביקש ברכה לזיווג הגון, בהזכירו את שמו ושם אמו. תוך כדי דיבור הוציא רבינו דף מכיסו והראה לו, ששמו מופיע בדף, ואמר לו: "לפני מספר שנים היית אצלי וביקשת שאתפלל עליך לזיווג הגון, מאז אני עדיין מתפלל בעדך".

אברך תלמיד חכם הגיע לבית רבינו, וביקש ממנו שיתפלל עבור בנו החולה זמן רב במחלה מסוימת. לאחר מספר שנים פגש הבן ברבינו וביקשו שיתפלל בעבורו, נענה רבינו והשיב לו: "מאז שאביך היה פה, אני מתפלל בעדך ומזכירך בתפילתי".

ניצל כל רגע פנוי ללימוד התורה. נמנע מלהשתתף בשמחות אפילו של מקורביו, בגלל ביטול תורה. אפילו לא הסכים לשמש כסנדק, משום שזמנו היה יקר וחשוב. נהג במשך כל ימי חייו, ואפילו בימים שסבל מייסורים קשים, ללמוד במשך כל הלילה בשני לילות בשבוע: לביל שישי ובליל מוצאי שבת.

פעם אחת בבית-הכנסת התחולל ויכוח בין מספר ת"ח לגבי הלכה מסוימת. רבינו ישב בהצנע ולא התערב בוויכוח כלל. כשיצא מבית הכנסת בגמר התפילה, שאלו אחד מתלמידי חכמים: "מה כבודו אומר לגבי הלכה זו?", השיבו רבינו את ההלכה עם המקורות בספרי הראשונים והאחרונים בבקיות עצומה, וציטט מורחב של כל דבריהם. כששמע זאת הלה, פתח את כל הספרים שהזכיר רבינו ומצא ממש כדבריו. **עיקר התפעלותו הייתה, שרבונו ציטט מילה במילה את לשון ספרי הפוסקים.**

רבי מרדכי שפירא קצנלבוגן מנשכיז צ"ל: נולד בנישכיז בשנת ה'תק"ב (1742). בימי נעוריו עסק במסחר, אולם בעודו צעיר לימים נתמנה לרב בעיירה לעשנב, שעל-יד ברודי, משם עבר לרבנות קובל אח"כ ללודמיר ובסוף לנישכיז. **התפרסם כבעל רוח הקודש** וזכה להערצת אלפי חסידים. גדול בתורת הנגלה. כל ימיו ניסה להסתיר את עצמו. ענוותן. ומכל הארצות נהרו אליו עגונות. נפטר ב-ח' ניסן ה'תק"ס (1800). חי כ-58 שנים.

אביו: רבי דב בער מטולטשין (שלשלת היוחסין שלו מגעת עד אברבנאל ולמעלה בקודש). **אמו:** מרת גיטל. **ילדיו:** ר' יוסף (רבן של הרובשוב ואוסטילא), ר' יעקב אריה (רבה של קובל) ור' יצחק מנישכיז (ביתולדות יצחק). **מרבתינו:** ר' יחיאל מיכל (המגיד מזלוטשוב). **מתלמידינו:** הגאונים ר' אורי קלוגהויפט (ה'שרף' מסקרליסק) ור' קלמן קלונימוס (מקרקא, ה'מאור ושמשי) ועוד רבים. **מספריו:** **ירשפי אש-** מדברי תורתו.

הצדיק ר' נפתלי מרופשיץ שהה פעם שנה תמימה אצל הצדיק ר' מרדכי מנשכיז. פעם אמר לו הצדיק מנשכיז: "קום וסע לביתך!" אולם ר' נפתלי הפציר בו, שיניח לו להיות אצלו עוד. ולמרות שהצדיק סירב, ביקש ר' נפתלי מאשתו של הרבי מנשכיז, שתשתדל בשבילו אצל בעלה על מנת שיתיר לו להישאר עימו עוד. עשתה הרבנית כבקשתו והצדיק אמר לו: **"דרכי לשמוע לך ואעשה זאת גם עתה, אך הלוואי שלא נתחרט"**.

עברו כמה ימים, וכשהצדיק שהה בבית הכנסת, נכנס אדם זר. ר' נפתלי, שהיה אז במקום, **מיד ראה באותו אדם, שהוא מגואל בעבירות קשות.** לא יכול היה רבי נפתלי להתאפק ואמר לו: **"צא טמא! איך אתה מעז לדרוך על מפתן בית כנסת של הרבי?"** והאיש שנכלם מיד, ברח מהמקום.

הרבי מנשכיז, כשראה זאת, מייד גער ברבי נפתלי ואמר: "מה עשית?! לך מהר ותחזיר אותו!" וכשהגיע שוב לפניו אותו יהודי, קיבלו הרבי בסבר פנים יפות, שאל לשלומו והתעניין, מדוע אינו מגיע לעיתים תכופות יותר. והיהודי השיב, **שמעתה ינסה להגיע לעיתים קרובות ואף נתן לצדיק מתנות.**

כשיצא מלפניו סיפר הרבי מנשכיז לרבי נפתלי, כי היהודי הנ"ל היה יהודי תמים ושמור מכל עבירה, מחמת שהיה מאוד מקושר אליו. אולם כמה פעמים התעכב ולא יכול היה לבוא אליו, כפי שהיה רגיל ונפל בעבירה קטנה, ועבירה גוררת עבירה עד שהתדרדר מאוד.

והנה לאחרונה עלה במחשבתו- האם אלך לרבי? הלא בוודאי מיד יכיר בחטאי? ומצד שני - אם לא אסע, בוודאי אפול ברשת החטאים. כך הררה וחשב עד שהחליט ל"ע לכפור לגמרי, **אלא שהחליט, כי יבוא לפני פעם נוספת ועשה עם עצמו סימן, שאם אקבל אותו בסבר פנים יפות - אות היא כי יש לו תקנה, ואם לאו - חו"ח ייפרד לחלוטין מהיהדות"**.

"ומשום כך תבין", אמר הרבי, "מדוע ביקשתי לשלחך לביתך טרם בואו של יהודי זה. שהרי ידעתי, שהנך קנאי גדול בעבודת ה' וחששתי שבמצב זה אין הדברים מתאימים אלא **יש לנקוט בדרך של אהבת ישראל**, למרות שאדם זה חוטא גדול, מכיוון שרק כך יעלה בידינו לקרבו מחדש לדרך ה'".

מעשה ביהודי, שבא לפני ר' מרדכי מנשכיז וסיפר לו כי ל"ע מחלה קשה מקנת בתוכו. אמר לו הצדיק: **"ואצל הפרופסור מאנפולי כבר היית?"**, ענה לו: "לא הייתי אצלו". אמר לו הרב: "אם כן סע אליו, ובוודאי יעלה בידו לרפא אותך". שמע היהודי בקול הצדיק, שמח שמחה גדולה והבין, כי משם תבוא לו הישועה. שכר עגלה ואחר ימים אחדים וטלטלות בדרכים הגיע לאנפולי.

בהגיעו לשם ניגש הוא ליהודי הראשון שפגש ושאל אותו בהתרגשות: **"תגיד לי בבקשה, היכן מתגורר הפרופסור שלכם?"** - "על איזה פרופסור אתה מדבר?", הביט הלה בתימהון בפניו של האורח. ענה לו החולה: "על הפרופסור החשוב בעירכם ששמעו יצא בכל העולם". הביט היהודי בפליאה בהלך הזר ואמר לו: **"דע לך כי אין בעירנו שום פרופסור, שום רופא, יתר על כן, דע לך שאפילו חובש פשוט אין בעירנו!"**.

שמע זאת מיודעו ושאל: "ומה אתם עושים כאשר אתם חולים?", ענה לו היהודי: **"דע לך, אצלנו כאשר אדם חולה הוא עושה חשבון נפש על מעשיו, חוזר בתשובה והקב"ה מרפא אותו לאלתר!"**. חשב החולה כי רבינו טעה בדבריו ועל כן חזר החולה בצער אל הרב וסיפר: "רבינו, אין להם רופא, אין להם חובש, אין מי שמרפא אותם".

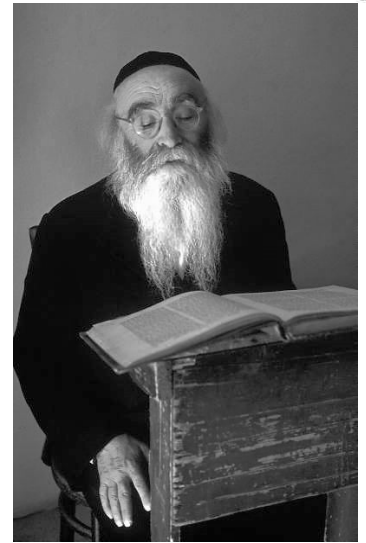
שאל אותו הרב: "ומה קורה, כאשר מישהו מהם חולה?", סיפר לו החולה שאכן הוא חשב על שאלה זו ושאל את האנשים הגרים שם: "הם עושים חשבון נפש על מעשיהם, לאחר מכן חוזרים בתשובה והקב"ה ברחמיו הרבים מרפא אותם". ענה לו הרב: **"ישמעו אוזניך, מה שפיך מדבר. כאשר הם חולים, הם חוזרים בתשובה, ורופא כל בשר שולח להם רפואה"**.

"ידעתי שאין להם רופא בעירם. שלחתי אותך, כדי שתוכל ללמוד מהם, כי לא רופא בשר ודם הוא זה שקובע מה ילד יום, ולא הוא יכול לקבוע אם יחיה האדם או ימות. אלא ברגע שיהודי מתפלל לפני אבינו שבשמיים וחוזר בתשובה שלימה - הקב"ה מיד מתמלא ברחמים ושולח עבורו רפואת עולמים".

רבי אריה לוי זצ"ל הידוע בכינויו 'אבי האסירים': נולד ב- ו' ניסן ה'תרמה (1885) באורלא, עיירה הסמוכה לביאליסטוק שברוסיה הלבנה. מידותיו הטובות, צניעותו, אהבתו את כל ברואי ה' וגמילות החסד שנהג עם כל נצרך היו מן המפורסמות בירושלים. חי בצניעות ובתנאים ירודים, סירב לכל הצעה של אוהביו שייטיבו את תנאי חייו.

ידוע כבעל חסד, נודע בכינויו 'אבי האסירים' מפני שהיה נוהג במשך כ-25 שנים ללכת לאסירים בבתי הכלא, כבר בתקופת המנדט הבריטי, לעודד את רוחם, ולכתוב להם מכתבים. בפרט נודע ביקוריו אצל אסירי המחטרות ועולי הגרדום. ביקר בקביעות גם בבית החולים למצורעים על מנת לעודד את יושביו.

בגיל צעיר מאוד עזב את ביתו וגלה למקום תורה. נדד מישיבה לישיבה, למד בבריסק ובפינסק ונודע כמתמיד ועילוי. בשלב מסוים החליט לשים פעמיו לישיבת וולוז'ין המפורסמת, אלא שלא התקבל בגלל גילו הרך. לאחר מכן המשיך אחר מקום תורה והגיע למינסק. משם נסע לישיבת סלוצק בסלונים. בשנת ה'תרס"א (1901), עבר ללמוד שנה אחת בהלוסק, ולאחר שנה פנה שנית לישיבת וולוז'ין, והפעם התקבל כתלמיד.

עלה לארץ בשנת ה'תרס"ה (1905) ולמד בישיבת "תורת חיים". בשנת ה'תרס"ט (1909) הוסמך לרבנות על ידי ר' חיים ברלין, ר' שמואל סלנט ור' אברהם יצחק הכהן קוק. משנת ה'תרע"ז (1917) עד אחרית ימיו כיהן כמשגיח בישיבת 'עץ חיים' בירושלים. נפטר בערב שבת הגדול ט' ניסן ה'תשכ"ט (1969). ונטמן באותו היום אחרי חצות היום בבית העלמין בסנהדריה שבירושלים, ובכך נתמלאה צוואתו שלא להספידו (הן בשל קדושת השבת והן בשל חודש ניסן שאין מספידין בו). חי כ-84 שנים.

אביו: ר' בנימין ביינוש (היה יערן ולמדן). **אמו:** מרת עטיל. **אשתו:** מרת ציפורה חנה (בת ר' דוד שפירא). **בנו:** ר' חיים יעקב לוי. **מרבנותיו:** ר' איסר זלמן מלצר.

מידותיו הטובות ומעשי החסד שעשה היו למושא הערכה עצומים וסיפורים רבים סופרו על פועלו ומובאים בשני ספרים - 'איש צדיק היה' ו-'צדיק יסוד עולם', שנכתבו ע"י הסופר ר' שמחה רז הי"ו. להלן מעט מן המעט מתוך הנהגות וסיפורים המעובדים מספרי הסופר:

רבינו כידוע היה מקפיד מקיום מצוות ובעיקר בהקפדתו המרובה במצוות הכנסת אורחים. יום אחד התדפק על דלתו אחד הגנבים שהיה כלא בירושלים ובאותו יום שוחרר, וסיפר לרבי אריה כי ביתו נמצא רחוק מירושלים, ואין בכיסו אף פרוטה להגיע לביתו, ולכן הגיע לרבי אריה לקבל ממנו דמי כיס כדי שיוכל לרכוש מאכלים ולהגיע לביתו.

קיבלוהו רבי אריה וזוגתו כאורח נכבד, העניקו לו סכום מסוים, ואף הוסיפו ואמרו לו כי לא יתירו לו לנסוע לפני שיסעד לבו. ה'אורח' נהנה מכל רגע במחיצתם, ובתום הארוחה אמר לו רבי אריה: "מודה אני לך על שביקרתנו, שעל ידך נזדמן לי במפתיע לקיים שתי מצוות חשובות: הכנסת אורחים וגמילות חסדים, אך אבקשך להיענות לבקשתי ולכבדנו בלינה אצלנו הלילה וכך תזכנו בקיום מצווה נוספת", וה'אורח' נענה מיד להזמנתו הנדיבה.

באשמורת הבוקר, כשהתעורר רבי אריה משנתו כהרגלו בקודש לתפילת "ותיקין", התברר לו שאותו 'אורח' גנב את גביע היין ופמוטי הכסף והסתלק לו. משסיפר ר' אריה את המעשה לרעייתו, אמר לה: "אני מוחל לו לאותו גנב במחילה גמורה כדי שלא יענש בגללי", ואף הוסיף וביקש ממנה: "הבה ונבטיח האחד לשני, שמקרה מצער זה לא ישמש כ'תקדים' ולא ימנע בעדנו מלארח גנבים בביתנו גם להבא".

על מידת התחשבותו בזולת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: אחד מקרוביו של הצדיק נכנס אליו פעם בתחילת חודש אדר, ומצאו מונה שטרי כסף ומסדרם חבילות-חבילות. שאלו לפרש הדבר, ורבי אריה השיב: "כספים אלה ניתנו לי כדי לחלקם לצדקה, ואני מכין אותם לקראת פורים ובעזרת ה' אחלקם במועד זה לנצרכים ולנזקקים".

התפלא אותו קרוב ושאל את הצדיק: "הלוא העניים זקוקים לכסף כעת, ומדוע רבינו משהה את הכסף עד חג פורים?". השיב לו רבי אריה: "תראה, אם אתן להם עכשיו את הכסף, יתביישו בו שכן ירגישו שנותנים להם את הכסף בגין מצבם הכספי".

"אולם בחג הפורים, שבו שולחים מנות איש לרעהו ונותנים מתנות לאביונים - יתקבל אצלם הדבר בטבעיות, וכל זאת מבלי לפגוע בכבוד אותם עניים, ולכן מעדיף אני להשהות את הכספים ובלבד שלא יפגעו".

❖ **מאמרותיו של הצדיק:** "ירא שמים אמיתי הוא זה שאינו יכול לישון בלילות מדאגה שמא לא עשה באותו יום כדי להקל סבלו של יהודי מדוכא בייסורים".

רבי אריה לוי זצ"ל הידוע בכינויו 'אבי האסירים': נולד ב- ו' ניסן ה'תרמה (1885) באורלא, עיירה הסמוכה לביאליסטוק שברוסיה הלבנה. מידותיו הטובות, צניעותו, אהבתו את כל ברואי ה' וגמילות החסד שנהג עם כל נצרך היו מן המפורסמות בירושלים. חי בצניעות ובתנאים ירודים, סירב לכל הצעה של אוהביו שייטיבו את תנאי חייו.

ידוע כבעל חסד, נודע בכינויו 'אבי האסירים' מפני שהיה נוהג במשך כ-25 שנים ללכת לאסירים בבתי הכלא, כבר בתקופת המנדט הבריטי, לעודד את רוחם, ולכתוב להם מכתבים. בפרט נודע ביקוריו אצל אסירי המחטרות ועולי הגרדום. ביקר בקביעות גם בבית החולים למצורעים על מנת לעודד את יושביו.

בגיל צעיר מאוד עזב את ביתו וגלה למקום תורה. נדד מישיבה לישיבה, למד בבריסק ובפינסק ונודע כמתמיד ועילוי. בשלב מסוים החליט לשים פעמיו לישיבת וולוז'ין המפורסמת, אלא שלא התקבל בגלל גילו הרך. לאחר מכן המשיך אחר מקום תורה והגיע למינסק. משם נסע לישיבת סלוצק בסלונים. בשנת ה'תרס"א (1901), עבר ללמוד שנה אחת בהלוואה, ולאחר שנה פנה שנית לישיבת וולוז'ין, והפעם התקבל כתלמיד.

עלה לארץ בשנת ה'תרס"ה (1905) ולמד בישיבת "תורת חיים". בשנת ה'תרס"ט (1909) הוסמך לרבנות על ידי ר' חיים ברלין, ר' שמואל סלנט ור' אברהם יצחק הכהן קוק. משנת ה'תרע"ז (1917) עד אחרית ימיו כיהן כמשגיח בישיבת 'עץ חיים' בירושלים. נפטר בערב שבת הגדול ט' ניסן ה'תשכ"ט (1969). ונטמן באותו היום אחרי חצות היום בבית העלמין בסנהדריה שבירושלים, ובכך נתמלאה צוואתו שלא להספידו (הן בשל קדושת השבת והן בשל חודש ניסן שאין מספידין בו). חי כ-84 שנים.

אביו: ר' בנימין ביינוש (היה יערן ולמדן). **אמו:** מרת עטיל. **אשתו:** מרת ציפורה חנה (בת ר' דוד שפירא). **בנו:** ר' חיים יעקב לוי. **מרבותיו:** ר' איסר זלמן מלצר.

מידותיו הטובות ומעשי החסד שעשה היו למושא הערכה עצומים וסיפורים רבים סופרו על פועלו ומובאים בשני ספרים - 'איש צדיק היה' ו-'צדיק יסוד עולם', שנכתבו ע"י הסופר ר' שמחה רז הי"ו. להלן סיפורים מתוך הספר: מספר נכדו, הרב דוד לוי: "מצב כספי דחוק היה דבר שבשגרה אצל סבא. פעם הזדקק סבא להלוואה דחופה. למרות שכל ימיו נמנע מלקבל הלוואות גם במצב שלא היה ברשותו ממון כדי מחייתו. יום אחד כשהגיעו מים עד נפש, והיה חייב סכום כסף בדחיפות, נאלץ לחרוג ממנהגו ולפנות לחנווני בשוק מחנה יהודה, בידיעה כי בערב עתיד הוא לקבל את משכורתו, וכך יכול הוא להתחייב לחנווני כי עוד באותו היום יחזיר את חובו. נענה אותו יהודי לבקשתו בנפש חפצה.

אותו יום ירד שלג. ככל שעברו השעות השלג הלך ונערם במהירות. לעת ערב משחפץ היה להשיב את ההלוואה, נערם שלג כבד. סיפר רבינו לאשתו את דבר המעשה ושאל: מאחר והדרך עד לבית החנווני היא מסוכנת בשל השלג. האם ילך עכשיו או ימתין למחר. השיבה רעייתו: "מאחר והבטחת כי תחזיר היום את כספו, עליך לעמוד בדיבורך ולעשות מאמץ עילאי לפרוע את חובך". כיתת רבינו את רגליו עד לאותה שכונה מרוחקת שבה התגורר החנווני. שעה ארוכה נאבק בעקשנות ברוחות המצליפות ובשלג הכבד שהצר את צעדיו. כשיגיש לפתח הדירה, שמע מבעד לדלת את אשת החנווני מרימה את קולה כלפי בעלה באומרה: "כיצד העזת להלוות לו סכום כה גבוה?! מי ערב לך שיחזיר לך?! ואם לא יחזיר, מה נעשה?!" החנווני נשמע מתגונן כנגדה: "סומך אני על רבי אריה שאם אמר כי יחזיר את הכסף היום, ברור לי כי יעמוד בדיבורו, ועוד היום יחזיר את הכסף". בעוד הקולות הרמים נשמעים למרחק, נקש רבינו בדלת. האישה כשראתה את רבי אריה אמרה לו: "רבי אריה, בשביל הלוואה זו היה עליך לכתת את רגליך במזג אוויר זועף וקודר זה? וכי לא יכולנו להמתין עם הכסף עד למחר?..."

יפר אחד מתלמידי הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל: "בהיותי נער קטן, נמנית על תלמידי תלמוד תורה "עץ חיים". באחד הלילות, הופתעו הורי בראותם את רבי אריה ניצב בפתח ביתנו. בצהרי אותו יום, ניגשתי לחדרו של רבי אריה, ששימש כ"משגיח הרוחני" בתלמוד תורה בו למדתי, כדי לשאול אותו דבר מה. ביקשני רבי אריה בעדינות שאמתין לו קמעא, כי עסוק היה באותה שעה.

"משהמתנתי שעה ארוכה ונוכחתי לדעת כי רבנו עסוק, הלכתי לביתי. בלילה, הופתענו, כאמור, לראות את רבי אריה סר לביתנו כדי לשמוע מה היה לי לומר לו. מתברר, כי נזכר ועלה החשש בלבו, שמה ציער אותי בהמתני לשווא, ואני אך ילד קטן, ומחשבה זו הטרידה אותו. תמהו הורי ואמרו לו: "רבי אריה, וכי בשל כך היית צריך להטריח עצמך ולכתת רגליך בלילה להגיע אל בנו, והרי יכול היית לשאלו למחרת היום מה היה חפצו?". השיב להם רבי אריה: "רציתי להפיס דעתו של בנכם ולא חפצתי שיצטער בשל כך אף לילה אחד."

מאמרותיו של הצדיק: "אהבת הכבוד ושלוות הנפש אינן יכולות לדור בכפיפה אחת". (מתוך "צדיק יסוד עולם" - ר' שמחה רז עמ' 425).

האדמו"ר רבי חיים מאיר האגר מויז'ניץ זצ"ל- נולד ב-ט"ו כסלו ה'תרמ"ח (1887). האדמו"ר השישי לשושלת החסידית קוסוב-ויז'ניץ. נקרא ע"ש סבו ר' חיים מקוסוב (בעל 'תורת חיים') וסבו ר' מאיר מדז'יקוב. ממנהיגי היהדות חרדית. גאון בנגלה ובנסתר.

במלחמת העולם הראשונה עקר עם אביו לגרויסוורדיין (רומניה). בשנת ה'תרצ"ו (1936), לאחר פטירת אביו, החל למלא את מקומו כאדמו"ר מויז'ניץ בגרויסוורדיין ורבים שיחרו לפתחו. בשנת ה'תש"ד (1944) עם פלישת הנאצים הועבר לגטו, אולם הוא הצליח להימלט בטרם הועבר לאושוויץ. עם סיום המלחמה חזר לגרויסוורדיין. בשנת ה'תש"ז (1947) כחצי שנה לאחר פטירת אחיו, ר' אליעזר) עלה לא"י והתגורר בתל-אביב. לאחר שעבר לבני ברק הקים בה את שיכון ויז'ניץ. נפטר בערב שבת הגדול, ט' ניסן ה'תשל"ב (1972). חי כ-85 שנים. ציונו בביה"ק שומרי שבת בבני-ברק.

אביו: ר' ישראל (אהבת ישראל). **אמו:** הרבנית הינדא. **אשתו:** הרבנית מרגלית. **אחיו:** ר' אליעזר, ר' ברוך ור' מנחם מנדל. **בניו:** ר' משה יהושע (האדמו"ר מויז'ניץ ב"ב), ר' מרדכי (האדמו"ר מויז'ניץ במונסי, ניו-יורק בארה"ב). **בנותיו:** הרבנית ציפורה פרידמן (נישאה לר' ישראל בן-שלום פרידמן), הרבנית שבע ברכה ארנסטר (נישאה לר' משה ארנסטר נשיא קריות 'מאור חיים'). **מספריו:** **יאמרי חיים-** ארבעה ספרים • **ליקוטי אמרי חיים** • **מכתבי קודש ינר החיים**

השתתפותו בשמחתו וכמו"כ בצערו חלילה של כל בר ישראל הייתה ללא גבול. תיאר אברך, שנולדה לו בתו הראשונה כשלוש שנים לאחר החתונה, **ששמחת רבינו הייתה כל כך גדולה, עוד יותר גדולה משמחתו האישית.** סיפר אברך אחר: "קרובתי שתחי' הייתה מאוד חולה ל"ע ושהתה בביה"ח מאמצע חודש אייר ה'תשל"א (1971), ומצבה הלך והחמיר, ואני הייתי מזכיר את שמה פעמים רבות לפני רבינו ומרבה להפציר עבורה. ובחסידי ה' יתברך לערך באמצע חודש מנחם אב, נהפך לפתע מצבה לטובה, וחל שיפור מיום ליום, והרופאה, שטיפלה בה בבית-הרפואה אמרה לקרובתי: **אם המצב ילך כך הלאה וישתפר, אזי אני מקווה, שבראש השנה כבר תהיה בבית."**

"חותני צלצל לצפת, שם שהה רבינו, וביקש למסור לרבנו את הבשורה הטובה (רק לאחר מכן נודע שהשליח לא עשה את שליחותו ולא מסר לרבנו את הבשורה). ביום כ"א אב ה'תשל"א (1971) היו כמה ימי 'בין הזמנים' ככולל, אזי נסעתי לצפת אל הצדיק. בהיכנסו לקודש פנימה עם קוויטל, שאלני הרב: 'מה הסיבה שבאתי?' – ענית, כי באתי ללא כל סיבה מיוחדת. אח"כ, למרות שחותני כבר התקשר לרבי להודיע משיפור המצב אצל קרובתי תחי', **מצאתי לנכון לחזור ולומר לרבנו, שבס"ד המצב משתפר והולך."**

ובאומרי את המלים הנ"ל, נתן הרבי שאגה, עד שכל המשמשים ונכדי רבנו שעמדו במרחק רב מחדר רבינו באו במרוצה לראות מה קרה, ורבינו ביקש שאחזור בדיוק את המילים, שהרופאה אמרה לקרובתי תחי'. אח"כ התחיל רבינו לברכני בצרור גדול של ברכות. לאחר מכן גער בי הצדיק באומרו: **"למה לא בישרת אותי מיד כשהגעת?"**. ענית, שהייתי בטוח שמסרו לרבי את הודעה הטלפונית של חותני. באותו היום עשו תגלחת (פאות) לנינו של רבינו הרה"ג דוד דוב בעריש ארנסטר שליט"א, כמו"כ הייתה באותו היום בצפת סעודת שבע ברכות של נכד רבינו, וכל מי שנכנס קידמו הרבי ואמר: **"קיבלתי היום בשורה טובה מאד, בשורה משמחת ביותר, אשת האברך... מצבה הולך ומשתפר, והרופאה אמרה לה: 'אני מקווה, שבראש השנה כבר תהיה בבית'."**

ואמרו לי אז בנותיו של רבינו זיע"א, שהיו באותו המעמד (בתגלחת ובשבע ברכות), כי כאשר רבינו אמר להן בשמחה עצומה: 'האם שמעתן את הבשורה הטובה שקיבלתי?', הן היו בטוחות, שלרבינו כנראה הגיע מברק המבשר, שנולד לצדיק נכד או על אירוסי נכד. אגב, רבינו התמרמר מאוד, אם הזכירו לפניו חולה או כל צרה שלא תבוא, ואח"כ כאשר בחסדי השי"ת השתפר המצב, ולא הודיעו לו על השיפור.

○ יפר הרה"ח ר' יצחק אייזיק אדלר זצ"ל, (שהיה מהמקורבים ביותר לצדיק): "פעם חזרתי מחתונה בסביבות שתיים בלילה. כשעברתי ליד בית הצדיק פתחתי בשקט את דלת בית רבינו לראות מה שלומו (בשנים האחרונות ישן הצדיק בקומה ראשונה בפראווע שטוב עם אחד המשמשים). פתחתי מעט את החלון הקבוע בדלת הכניסה לחדר, וראיתי, שרבינו אינו ישן, מסתובב מצד לצד, ונאנח מפעם לפעם עמוקות".

הסקתי מזה שכ"ק רבנו אינו מרגיש בטוב. על כן פתחתי מעט את דלת חדר רבינו. הרבי הסתכל לעברי ושאל: "אייזיק, מה מעשיך כאן בשעה זו?" ענית שחזרתי עתה מחתונה פלונית, ורציתי לראות, מה שלום רבינו. ענה הצדיק, שבס"ד שלומו טוב. אזי שאלתי את הרבי: "אם-כן מדוע אינו ישן והוא מתאנח כל כך?" ענה לי הרבי ואמר: "הנך מבין, אשתו של אברך פלוני צריכה לעבור מחר ניתוח, אומנם אין זה ניתוח רציני, אולם בכל זאת היא אמא לילדים קטנים, והקב"ה צריך לעזור שהכל יהיה כשורה ללא כל מכשול".

ממשיך ר' אייזיק ואומר: "אני משוכנע שגם האברך הנ"ל וגם אשתו ישנו באותו לילה רגועים, (כי ידעתי מקרוב על הסיפור והניתוח שהאישה היתה אמורה לעבור לשיטוט ולא רציני), אולם רבנו זי"ע לא ישן כל הלילה ונאנח עמוקות לעורר רחמים עליהם".

הרב המקובל נתן בוקובזה זצ"ל - נולד בארץ ב-כ"ג אב ה'תשכ"ג (1963) למשפחה מרובת ילדים בה 15 בנים ובנות (הרב היה השמיני) ונקרא ע"ש ר' נתן פרז'ון (רב העיר אשקלון). לאחר נישואיו עבר לנתיבות, שם פתח כולל לאברכים. דאג להחזיק את הכולל, ולתמוך באברכים בחיי היומיום. את כל חייו הקדיש למשפחות נזקקות. הקים ארגון חסד גדול שחילק מידי חודש בחודשו סכומי כסף עצומים לאנשים מעוטי יכולת, ארגון החסד התפרסם בעיקר בזכות ה"קמחא דפסחא" שהיה עורך מידי שנה. בשעות הבוקר היה מקבל קהל. רבים פנו אל הצדיק ונושעו. בהמשך היום יצא כדי למסור שיעורי תורה במקומות שונים בארץ.

גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מוצא פיו וברכותיו התקבלו בשמים ושינו סדרי בראשית. במבט קל היה יודע מיהו האדם העומד בפניו, מהן בעיותיו ומה יהיה עימו. לשאלת תלמידיו מהיכן זכה לראות זאת השיב שתולה את הדבר במעשה החסד שלו שכן כל מהותו הייתה חסד (הצדיק ציין את דברי ה'מכתב מאליו' על הקשר בין החסד לראייתו הרוחנית המדהימה). היה שוטף בעצמו את בית-הכנסת. הוסיפו לצדיק את השם 'חזקיהו' לאחר שהתגלתה המחלה בגופו. כאשר הרה"ג מרדכי אליהו זצ"ל הגיע לבקר אותו כששכב על ערש דווי לפני שנפטר, דאגתו היחידה הייתה "מה אעשה עם כל האנשים, שתלויים בי?". קירב יהודים רבים לאביהם שבשמים. **בעל אהבת ישראל עצומה.**

בעל מתק שפתיים. סחף בדרשותיו את הקהל. היה אומר, שבמקום שאנשים יחפשו סגולות, שיתחזקו בתורה ובמצוות כי זו הסגולה הגדולה ביותר. אמר מספר פעמים, שעתידי הוא לחלות ולהיפטר צעיר. על שמו הוקמו מוסדות החסד 'מאורות נתן'. בשבת האחרונה ביקש במפגיע להתפלל תפילת מנחה, וביטל את הבקשה לדחות את התפילה בזמן מה. לאחר התפילה אמר וידי לירות שמדובר בתפילת שבת בחודש ניסן שלא אומרים בו וידי ותחנונים. נפטר בשבת קודש פרשת צו- שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ו (2006). לאחר שנזדכך ביסורים קשים ומרים, אותם קיבל באהבה. ציונו בבית העלמין בנתיבות. חי כ-42 שנים. ההלווייה נערכה ביום א' עפ"י עצת הגאון ר' יששכר מאיר זצוק"ל כדי לאפשר לאלפים ללוותו בדרכו האחרונה.

אביו: דניאל. **אמו:** מרת חיה. **אשתו:** מרת יעל שתחי' למשפחת ברבי. **ילדיו:** דניאל, אליהו שלום, משה כלפון, חיה, עמרם אלדד. **מרבותיו:** הרה"ג יששכר מאיר, הרה"ג ראובן יוסף גרשנוביץ- ראשי ישיבת הנגב. **חברותא:** בתקופה מסוימת למד עם הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו זצוק"ל. **מספריו:** זכרון נתן- מדברי תורתו (יצא בשנה השלישית לפטירתו על ידי בנו) • **עמוד החסד**- מתאר את חיי הצדיק (נערך ע"י ר' יהודה אדרי). בנוסף הרב כתב ספר שלם על הלכות מעשרות (בהם הקפיד עד מאוד ולימד זאת לציבור, אך עדיין לא יצא לאור- הכתבים בידי המשפחה).

שלום ב. תושב העיר נתיבות מספר: "הגעתי פעם לאזכרה מסוימת כדי להתרים את הקהל להכנסת כלה' עבור אחותי, שהייתה זקוקה לעזרה במימון חתונתה, ופגשתי שם את רבינו. הרב שהגיע כדי לאסוף כסף עבור מוסדותיו, שוחח איתי, ותוך כדי שיחה שאל לסיבת בואי למקום. סיפרתי לו, והוא - מיד כששמע על אחותי, דפק על השלחן והודיע: 'יש כאן מקרה חשוב של הכנסת כלה, זו מצווה גדולה, ואשרי התורם בעין יפה'. הרב פשוט החל בהתרמה בנועם ובחן המיוחדים לו, כשהוא מנצל את הכבוד, שרחשו לו המשתתפים, שכבר הכירוהו. בתוך זמן קצר אסף הרב עבורי כחמשת אלפים שקלים, סכום גדול בהרבה, משציפיתי לקבל, והיה ברור שבכך הקשה על עצמו. עבור מוסדותיו שלו הוא היה צריך לאסוף כסף במקום אחר".

מקורו של הרב, אשר פרץ מאטלנטה ארה"ב, מספר: "היו לנו הרבה מעשי פלא עם מורינו ורבינו הרב נתן בוקובזה זצוק"ל, בין היתר זכור לי המקרה הבא: פעם איבדתי את הדרכון שלי שעות ספורות לפני טיסה ולא ידעתי איפה הוא. 'הפכתי' את כל הבית וכשלא מצאתי, התקשרתי כמובן לרב לבקש את עזרתו... להפתעתי הרב אמר לי: "הדרכון לא הלך לשום מקום בבית, הוא נמצא איתך בחדר בו אתה עומד, תחפש לידך, רק שם ותמצא אותו". וכך כמובן היה, המשכתי לחפש בסביבתי ומצאתי את הדרכון בחדר, שבו הייתי בשעה שהתקשרתי לרב"...

בשידור ברדיו "קול חי", פנתה אישה אל רבינו והתלוננה על כאבים בגרון. הרב ביקש ממנה לקבל קבלות על עצמה והמליץ על ניתוח. האישה נותחה, והניתוח עבר בהצלחה. זמן מה לאחר מכן שוב פנתה אותה אישה אל הרב, כשהיא מתלוננת על צריבה מוזרה בגרון. הוא הורה לה לעשות מיד בדיקת C.T. בגרון, ועמד על כך, למרות שהרופאים לא מצאו כל סיבה לבצע בדיקה זו. החתן שלה התקשר לרב והאשים אותו שהוא 'מכניס לה דמיונות לראש', אולם האישה התעקשה לבצע את שהרב הורה לה. **בדיקת ה- C.T הראתה שבעת הניתוח נשכח מתפס מפלסטיק במקום ועליו סגרו את התפרים.** החפץ הוצא, והאישה הבריאה לאחר מכן עלה חתנה לשידור והתנצל על שפקפק בדברי הרב.

איציק וגילה בן חמו ממעלה אדומים מספרים: "זכינו להיות קרובים למורינו ורבינו, הייתה לרב מסירות נפש אדירה לזיכוי הרבים ולהרצת תורה. כשהרב זצ"ל היה כבר חולה מאוד, הביא אותו הרב אברהם דויטש מרבני העיר למעלה אדומים, הוא הגיע באמבולנס עם רופא צמוד בלי שעה בפניו, ולמרות חולשתו דיבר לפני קהל רב דברי תורה וחיזוק כשעה וחצי. גם לשכונת 'פסגת זאב' בירושלים, הגיע להעביר שיעורים כשהוא מחובר לאינפוזיה. בית הכנסת היה מלא עד אפס מקום ובקהל הייתה התעוררות גדולה".

הרב המקובל נתן בוקובזה זצ"ל - נולד בארץ ב-כ"ג אב ה'תשכ"ג (1963) למשפחה מרובת ילדים בה 15 בנים ובנות (הרב היה השמיני) ונקרא ע"ש ר' נתן פרז'ון (רב העיר אשקלון). לאחר נישואיו עבר לנתיבות, שם פתח כולל לאברכים. דאג להחזיק את הכולל, ולתמוך באברכים בחיי היומיום. את כל חייו הקדיש למשפחות נזקקות. הקים ארגון חסד גדול שחילק מידי חודש בחודשו סכומי כסף עצומים לאנשים מעוטי יכולת, ארגון החסד התפרסם בעיקר בזכות ה"קמחא דפסחא" שהיה עורך מידי שנה. בשעות הבוקר היה מקבל קהל. רבים פנו אל הצדיק ונושעו. בהמשך היום יצא כדי למסור שיעורי תורה במקומות שונים בארץ.

גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מוצא פיו וברכותיו התקבלו בשמים ושינו סדרי בראשית. במבט קל היה יודע מיהו האדם העומד בפניו, מהן בעיותיו ומה יהיה עימו. לשאלת תלמידיו מהיכן זכה לראות זאת השיב שתולה את הדבר במעשה החסד שלו שכן כל מהותו הייתה חסד (הצדיק ציין את דברי ה'מכתב מאלהו' על הקשר בין החסד לראייתו הרוחנית המדהימה). היה שוטף בעצמו את בית-הכנסת. הוסיפו לצדיק את השם 'חזקיהו' לאחר שהתגלתה המחלה בגופו. כאשר הרה"ג מרדכי אליהו זצ"ל הגיע לבקר אותו כששכב על ערש דווי לפני שנפטר, דאגתו היחידה הייתה **"מה אעשה עם כל האנשים, שתלויים בי?"**. קירב יהודים רבים לאביהם שבשמים. **בעל אהבת ישראל עצומה.**

בעל מתק שפתיים. סחף בדרשותיו את הקהל. היה אומר, שבמקום שאנשים יחפשו סגולות, שיתחזקו בתורה ובמצוות כי זו הסגולה הגדולה ביותר. אמר מספר פעמים, שעתידי הוא לחלות ולהיפטר צעיר. על שמו הוקמו מוסדות החסד 'מאורות נתן'. בשבת האחרונה ביקש במפגיע להתפלל תפילת מנחה, וביטל את הבקשה לדחות את התפילה בזמן מה. לאחר התפילה אמר וידי לירות שמדובר בתפילת שבת בחודש ניסן שלא אומרים בו וידי ותחנונים. נפטר בשבת קודש פרשת צו- שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ו (2006). לאחר שנזדכך ביסורים קשים ומרים, אותם קיבל באהבה. ציונו בבית העלמין בנתיבות. חי כ-42 שנים. ההלווייה נערכה ביום א' עפ"י עצת הגאון ר' יששכר מאיר זצוק"ל כדי לאפשר לאלפים ללוותו בדרכו האחרונה.

אביו: דניאל. **אמו:** מרת חיה. **אשתו:** מרת יעל שתחי' למשפחת ברבי. **ילדיו:** דניאל, אליהו שלום, משה כלפון, חיה, עמרם אלדד. **מרבותיו:** הרה"ג יששכר מאיר, הרה"ג ראובן יוסף גרשנוביץ- ראשי ישיבת הנגב. **חברותא:** בתקופה מסוימת למד עם הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו זצוק"ל. **מספריו:** זכרון נתן- מדברי תורתו (יצא בשנה השלישית לפטירתו על ידי בנו) • **עמוד החסד**- מתאר את חיי הצדיק (נערך ע"י ר' יהודה אדרי). בנוסף הרב כתב ספר שלם על הלכות מעשרות (בהם הקפיד עד מאוד ולימד זאת לציבור, אך עדיין לא יצא לאור- הכתבים בידי המשפחה).

הקבלן עמוס אליה מנתיבות מספר: "באחד הימים הבאתי איתי לנתיבות חבר, קבלן במקצועו, שבא יחד עם אחיו. דיברתי עם הצדיק בטלפון, והוא אמר לי שניפגש בציון הבבא סאלי זיע"א. כשנפגשנו, הציג הקבלן את עצמו בפני הרב: 'קוראים לי גל, אני קבלן', הרב שאל: 'גל מה?' והוא ענה: 'גל יניב', הרב שאל שוב: **'למה שינית את שמך?'**, הקבלן החוויר, הרב המשיך 'סימן טוב משנים?' ואז הרב אמר לו: 'תראה, אתה נמצא בתקופה הכי טובה שלך, בין הקבלנים הטובים והגדולים, ועוד מעט תזכה בעבודה גדולה מאוד'. **ואכן הוא זכה במכרז, פרויקט גימור של בניין משרד הביטחון בקריה.** לאחיו שהיה איתו, אמר: **'בעזרת ה' בקרוב ברית, נכון?'** הלה היה המום, שכן אשתו הייתה בחודש תשיעי'."

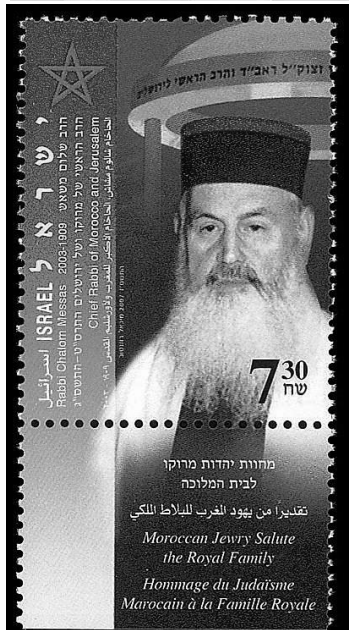
אחת הפגישות המדהימות, שהיו לצדיק בביקורו במרוקו, הייתה עם שני נכבדים ערבים: שר הגז של מרוקו, ומנהל מס ההכנסה - אדם בשם ראדי חליל, הפגישה נערכה בביתו של מנהל מס ההכנסה. הרב הגיע לביתו המפואר של ראדי חליל הממוקם בשכונה היקרה ביותר בבירה קזבלנקה. הוגשו לפני הרב תמרים ואגוזים, שהערבים נוהגים להגיש לאורחים חשובים, איחל הרב לשר הגז, שימשיך לעשות חיל בזכות יחסו הטוב אל היהודים, ובירך אותו ואת משפחתו בשפע של ברכות.

לאחר מכן פנה אל בעל הבית, שנודע כפטרונם של היהודים, והיה מקפיד להסתובב עם תמונה של הרה"ק ר' חיים פינטו זצוק"ל בכיס אחד, וספר תהילים בכיס השני, ואמר לו שיש לו שני עוזרים: **האחד נאמן לו, ואילו האחר מחפש תחבולות כיצד להכשיל אותו ע"מ להדיחו ולקבל את תפקידו.** בעל-הבית למשמע דברים אלו החוויר, שכן אף הוא חשד בעוזר שלו, אולם הרב הוסיף להפתיעו ואמר: 'כי טעות בידו. **דווקא העוזר שבו חושד, הוא הנאמן לו, אלא שהוא 'נודניק', ואילו העוזר השני, אשר תמיד מתנהג לכאורה בנאמנות, הינו הבודג המנסה להפילו בפח!"**

עוד גילה לו, שאם יחפש בארוננו של אותו עוזר 'נאמן', ימצא לכך הוכחות. למחרת, בשעת בוקר מוקדמת, נסע מנהל מס ההכנסה למשרדו, ובדק את ארוננו של אותו עוזר, **ואכן מצא שם קלטות, שהעוזר הקליט בסתר ועל ידם התכוון להפילו ולרשת את מקומו.** באותה פגישה, הרב הדהים את מנהל מס ההכנסה כש'ספר', לו שיש לו ארבעה ילדים שאינו רווה מהם נחת, 'שבאב' בערבית, הוא הבטיח לו, שאם יעמוד לימינם של היהודים, הוא יינצל ממבקשי רעתו וגם ירווה נחת מבניו. כל הנוכחים התרשמו באופן עמוק מאישיותו היוצאת דופן של הרב, והיו המומים מידיעותיו בכל ענייני השלטון, ועמדות הכוח המקומי ומרוח-הקודש של הרב, זה היה קידוש שם שמיים בגויים.

הגאון הרב שלום משאש זצ"ל - נולד ב-כ"ב בשבט ה'תרס"ט (1909) במקנס (מרקו). נקרא על שם סבו. מצד אביו הוא מצאצאי הצדיק הרב רפאל בירדוגו (הידוע כהמלאך רפאלי). מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. סמוך לגיל 14 נכנס לשיבת הגאון ר' יצחק סבאג והחל מתעלה בעבודת הבורא. מרוב שהיה שקוע בתורה הקדושה לא היה יכול לישון - ואפילו לאחר שלקח תרופות וסמי שינה לא הצליח להירדם. שמו כתלמיד חכם ופוסק גדול יצא למרחקים וכן נחשב לעילוי וחרף וכבקי עצום בש"ס ובפוסקים. בהיותו כבן 22 התייחסו אליו כמורה הוראה בעניינים קשים ובהגיעו לגיל 30 כל השאלות החמורות ביותר, שעלו על שולחנם של הרבנים הראשיים, וחברי בית הדין הגדול היו מועברים אליו לעיונו ופסיקתו! בשנת ה'תרצ"א (1931) החל לשמש כמחנך בת"ת. לאחר כשנתיים מונה למנהל הרוחני של קריית-החינוך במקנס. בשנת ה'תש"ד (1943) לאחר שהתרפא ממחלת טיפוס, הקים את ישיבת 'כתר תורה' במקנס. בשנת ה'תש"ט (1948) לאחר פטירת הרב"ד (הגאון ר' משה חי אליקים) על אף גילו הצעיר נבחר לכהן כדיין בקזבלנקה. 13 שנים לאחר מכן, בהיותו כבן 52 נבחר לשמש כרב ראשי וראב"ד בקזבלנקה שבמרקו ובהמשך אף רבה הראשי של מרוקו.

המלך העריך מאוד את רבינו עד שהיה ידידו האישי ובנוסף העניק לו רישיון גם לשפוט גויים. לקראת סוף שנת ה'תשל"ז (1977) התבקש לכהן כרב הראשי וראב"ד בירושלים. ב-ג' כסליו ה'תשל"ח (1977) נבחר למשרה זו. תפקיד אותו מילא במשך כ-25 שנים. זכה לתארים 'פוסק הדור', 'גדול הדור' ו'מנן' בקרב בני העדה המרוקאית. התרחק מאוד מן המחלוקת. היה מקובל, נערץ ואהוב על כל החוגים והעדות בארץ ומחוצה לה. לשכתו וביתו היו פתוחים לרווחה בכל שעות היום והלילה לכל דורש. התיר עגונות רבות. מכל קצוות תבל פנו אליו חכמי הדור בשאלותיהם. נפטר ביום שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ג (2003). חי כ-95 שנים. ציונו בגבעת שאול בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' שר שלום (דיין במקנס ומח"ס 'דברי שלום'). **סבא (מצד אמו):** ר' משה אלכרייף. **אביו:** ר' מימון (מח"ס 'אוצרות שמים'). **אמו:** מרת רחל סודרי. **אשתו:** מרת ג'אמילה. **בניו הגאונים:** ר' דוד (רב העיר פריז בצרפת), ר' אברהם. **מרבתי:** אביו ר' מימון, ר' יצחק סבאג. **מתלמידיו הגאונים:** ר' אליהו אברז'ל (אב"ד בירושלים ורב שכונת בקעה), ר' אריאל אדרי (דיין בביה"ד אשקלון ור"מ בשיבת הר המור), ר' זכריה זרמתי (אב"ד לממונות בשכונת הר חומה וראש מכון תורת אמ"ת), ר' משה אלחרר (רב הישוב שלומי), ר' אליהו אלחרר (רב העיר מודיעין) ועוד. **מספריו:** **ימזרח שמ"ש** - הלכות איסור והיתר **יבואות שמ"ש** - על דיני השו"ע **שמ"ש ומגן** - שו"ת **בית שמ"ש** - על היד החזקה לרמב"ם **יילקוט שמ"ש** - קיצור לפסיקותיו על או"ח **יוחס השמ"ש** - על התורה, ביאורים על תהילים ופרקי אבות.

באחת הפעמים ניגש ת"ח חשוב מירושלים לרבינו ושאל: "מדוע כבוד הרה"ק בחר בחתונת זמן רב, בשונה משאר הרבנים הנשארים לכל היותר חצי שעה והולכים?". השיב הרב: "גדול כבוד הבריות, ואם אלך באמצע החתונה, יפגע בעל השמחה". המשיך הלה והקשה: "הרי יש כאן חשש ביטול תורה, אם בכל ערב יש שמחה, תורה מה תהא עליה?".

השיב רבינו: "וכי חלילה אני חשוד בעיניך כמבטל תורה? דע לך, שמיום עומדי על דעתי, קבעתי לי ללמוד בכל יום מספר קבוע של שעות, חוק בל יעבור. כך עשיתי כל ימי חיי. וכאשר נוצר מצב בו לא סיימתי את חוק לימודי ונצרך אני לצאת לשמחה או למקום אחר, אני מחשב את השעות, שנתרו לי ולא עולה לישון, עד אשר אני פורע את כל החובות, וכך אני נוהג בכל חתונה!".

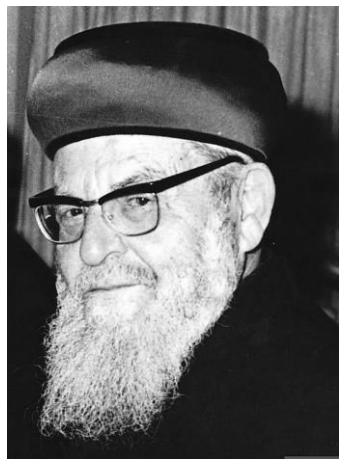
וכן מספר נהגו, כי פעמים רבות כשחזרו מאירוע או ממקום פלוני, היה הרב נכנס לחדר ושוקע בלימוד התורה לעתים במשך שעות ארוכות, עד אשר השלים את מכסת הלימוד שקבע. (מעובד מתוך 'תורת החכמים' יוצא לאור ע"י מכון 'חכמי ספרד').

מסופר על רבינו, שהתהלך תמיד עם 'מקל כבוד' מכסף. וזאת מפני שכאשר היה הרב בן שלושים וארבע שנים פשטה מחלת הטיפוס במרוקו והפילה חללים רבים, וגם הרב ל"ע לקה במחלה זו. ולכן הוריו ותלמידיו התפללו ימים רבים לרפואתו. **באותו הזמן הצטרף הרב למקל הליכה כדי שיוכל ללכת. והנה לאחר תקופה קצרה ב"ה הבריא ממחלתו, ומאז קיבל עליו הרב ללכת עם אותו מקל בכדי לזכור תמיד להכיר טובה לקב"ה, על הנס הגדול שעשה לו!**

פעמים רבות ישב רבינו לילה שלם להתיר עוד עגונה, וכשקם מתלמודו, הרים את התריס וראה, שכבר עלה השחר, לרוב שקדנותו בלימוד התורה הקדושה. סיפר תלמידו הרב אברז'ל: "פעמים היינו לומדים עד עלות השחר, באחת הפעמים התבוננתי בשעון, וראיתי לפתע, שהשעה חמש לפנות בוקר, אמרתי לרב את השעה, הרב ענה לי: 'טוב, בוא נתפלל תפילת מנחה', השבתי לרב: "כעת השעה חמש לפנות בוקר!". ... בעונותנתו אחרי שהתיר עגונה, ביקש מיידו מרן הרשל"צ הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל שיסכים עימו בדבר היתר העגונה.

הגאון מר"ן אליהו פרדס זצ"ל - רבה הראשי של ירושלים, נולד ב-י"ז בתמוז ה'תרנ"ג (1893) בירושלים. מצאצאי מגורשי ספרד שהגיעו לצפת, לחאלב ואחר כך לירושלים. למד בת"ת הספרדים, ביהמ"ד 'דורש ציון', ישיבת 'תפארת ירושלים', ישיבת 'נווה שלום' וביהמ"ד לרבנים של העזרה. בין השנים ה'תר"צ-ה'תשי"ב (1929-1951) ניהל והרחיב את בית-הספר לבנות בשכונת אוהל משה בירושלים. השכין שלום בין ראשי הציבור והעדות השונות. שימש כדוגמא של אהוב למקום ואהוב לבריות. הקים דורות רבים של תלמידים בישיבת 'שערי ציון'. כאשר יצא בשליחות לארצות המזרח להנהיג שיפורים בחינוך התורני, הוזמן לכהן פאר כרב ראשי בקהילות בירות ואלכסנדריה אך בחר לשוב לארץ ולירושלים עירו. היה ממייסדי אגודת "על המשמר", אגודה דתית-לאומית-ספרדית. עמד בראש ישיבת 'קול יעקב' והמתיתבתא הגדולה ויושב ראש 'אגודת הרבנים הספרדים בישראל'. שנים רבות שמש כחבר בבית הדין לעדת הספרדים ובבית הדין לאיסור והיתר בעיה"ק ירושלים.

בשנת ה'תשי"ג (1953) נבחר פה אחד כרב העיר רמת-גן ופעל רבות להרמת קרן היהדות וכן הקים גמ"ח לנזקקים. עזר להקים את הישיבה הגדולה 'פורת יוסף' שלמענה עשה רבות בארצות אפריקה, אירופה ואמריקה. בתפקיד זה שימש עד שנת ה'תשכ"א (1962). לאחר מכן נבחר כרב הראשי ואב"ד של ירושלים. בתפקיד זה שימש כעשר שנים כרב ראשי יחיד המקובל על כל העדות. זכה בתואר יקיר ירושלים. ייסד והיה נשיאן של הקרנות "חונן ומלוה" ו"תומכי תורה" למתן הלוואות לנזקקים. כיהן בראש מוסדות ציבוריים ותורניים שונים. הוצע לו לשמש כרב הראשי לישראל הראשון לציון אולם הוא סירב. נפטר ב- י"א בניסן ה'תשל"ב (1972). חי כ-80 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

סבא (מצד אביו): המקובל ר' אליהו (ראש חסידי בית אל) **אביו:** הרב בן ציון נסים. **אמו:** מרת מזל אורו. **מרבותיו:** ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (הרשל"צ ואב"ד של ירושלים), ר' חזקיה שבתאי (חבר מועצת הרבנות הראשית), ר' יוסף מ. הלוי, ור' צבי פסח פראנק (ראב"ד הראשי ואב"ד של ירושלים). **נשותיו:** מרת אירמוזה (בת ראב"ד ר' יוסף מרדכי הלוי, נישא בשנת ה'תרע"ד 1914. נולדו להם שני ילדים. נפטרה בשנת ה'תר"פ 1920- זיווג ראשון), מרת זהרה (בת ר' שלמה אבורביע. נולדו להם שבעה ילדים- זיווג שני), מרת לאלגרה (בת ראב"ד ר' יוסף מרדכי הלוי- זיווג שלישי).

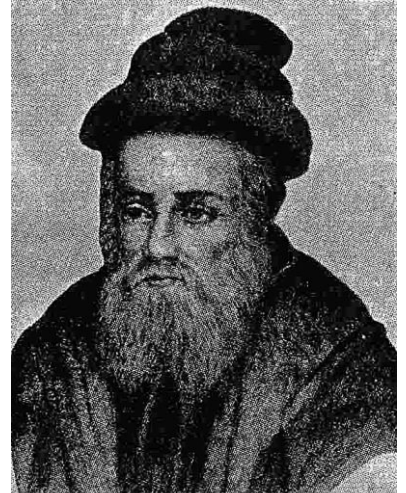
רבינו שימש כמנהל בית הספר לבנות בשכונת 'אהל משה' בירושלים בין השנים תר"צ-תשי"ב. מסירותו לעבודת הקודש שלו הייתה לשם דבר והוא היווה דוגמא חיה להנהגה והליכה בדרך ובמסילה העולה בית ה'. הכל ידעו כי מידי בוקר יש לרבינו שעה שהיא מקודשת, הוא לא יותר עליה והוא שבעולם, זו השעה בה היה נוהג לגשת לבית אביו ולהכין לו כוס קפה בחלב ולהגישה לו עם בסקויטים כאשר אהב.

יום אחד קיבל המנהל מכתב כי הנציב העליון הראשון לארץ ישראל של ממשלת המנדט הבריטי, יהודי מדינאי בשם הרברט סמואל נענה להזמנה לבקר בביה"ס. ימים רבים נערכו לביקור הנכסף, וההכנות הקדחתניות לא פסקו. לא מדובר בביקור של סתם פקיד אלא בנציב הבריטי העליון בארץ ישראל בעצמו ובכבודו. ביה"ס כולו צוחצח, הכיתות הבהיקו בנקיונם, כל פיסת נייר סולקה מהחצר וכל שיח נגזם וטופח. גם רבינו נערך כראוי לביקור הממלכתי. הוא תידרך את צוות בית-הספר וערך חזרה מפורטת של כל מהלך הביקור, סגנו ר' מרדכי כהן ידע היכן עליו לעמוד כל שניה במהלך הביקור והכל היו מוכנים לביקור שאמור היה להתחיל בשעה תשע בבוקר בדיוק. בבוקר הביקור המתח הגיע לשיאו, כל חושיו היו נתונים לביקור החשוב, כשבתוך כל זה נשמט מזכרונו עניין הקפה והבסקויטים לאביו. באותו יום בשעת בוקר מוקדמת הוא הגיע לביה"ס. סמוך לכניסה לביה"ס המתינו במתח גובר והולך הרב פרדס עם סגנו לשיירת הוד מעלתו הנציב העליון.

השעה הייתה שתי דקות לפני השעה תשע, בכל רגע אמורים האורח הדגול ופמלייתו להגיע. לפתע נראתה דמות שחוחה פוסעת באיטיות לעבר ביה"ס, ר' אליהו הביט לרגע בדמות והחוויר כולו, זה היה אביו ר' נסים בן ציון. "אבא", זעק ורץ לעברו, "מה אתה עושה פה? אתה חש בטוב?" "את זה באתי לברר", השיב האב, "האם אתה מרגיש טוב? האם אינך חולה חלילה? למה לא באת להכין לי הבוקר קפה בחלב?" רבינו תפס בראשו, ומפיו נפלטה זעקה "איך נשמטה ממני מצוות הבוקר הקבועה?" הוא אמר לסגנו: "אני חייב לחזור עם אבי לביתו, כשהאורח יגיע, קבל את פניו". "אבל רגע", גמגם הסגן, "מה אומר לו?" "אתה תסתדר", אמר רבינו והחל להתרחק מהמקום עם אביו, "אני סומך עליך..." **ברגע זה הכל התגמד לפני רבינו כולל הביקור החשוב לו המתינו שבועות רבים, מול עיניו עמד רק מצוות 'כיבוד אב'.** צעדו האב והבן בניחותא, כאילו לא הנציב העליון צריך להגיע, הם נכנסו לבית והבן הכין את כוס הקפה עם הבסקויטים, תוך כדי שהוא מסביר לאב שהוא חש בטוב, והעניין פרח מזכרונו בגלל המתח והלחץ העצומים שהוא שרוי בהם לקראת הביקור.

לאחר שלגם האב את הקפה ואלק את הבסקויטים בהנאה מרובה, שב רבינו לביה"ס. בנתיים הנציב העליון כבר היה שם, ולפני שהגיע המנהל קיבל את פני הנציב סגן המנהל, ולאחר שהציג את עצמו הזמין את הנציב לסיור. הנציב הופתע ושאל "היכן המנהל?" הסגן כמעט בלע את לשונו, הוא קיווה שהנציב לא ישאל את השאלה. הוא השיב לנציב "אדוני הנציב העליון, למנהל ביה"ס יש אבא זקן, כל בוקר הוא דואג להכין לו כוס קפה עם חלב ובסקויטים, הבוקר בגלל הביקור החשוב הוא שכח לעשות זאת, ושתי דקות לפני תשע הגיע אביו לכאן לברר אם הכל בסדר עם בנו, מדוע לא הכין הבוקר את כוס הקפה, ואז עזב המנהל עם אביו לביתו כדי להכין לאביו את כוס הקפה, אני בטוח שהוא יגיע מיד".

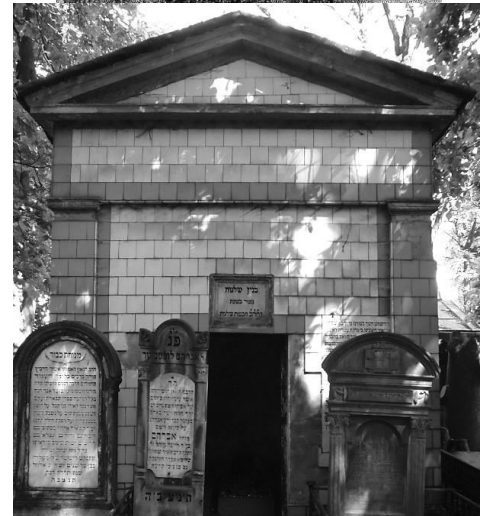
הנציב הקשיב לכל מילה, שקע בהרהורים, ובעודו מהרהר נכנס רבינו בחיפזון כשהוא מתנצל על האיחור, הוא חשש שהנציב יפגע מהכוס קפה שנראה שחשוב יותר ממנו, אך בתודעתו הייתה הנחה ברורה- אין דבר בעולם שידחה כיבוד אב, שום מציאות שבעולם לא תגמד את המצווה החשובה! הנציב נשא אליו את עיניו, חייך, ניגש אל רבינו חיבקו בחום, ועם דמעות בעיניו אמר "אשרינו שיש לנו יהודים כאלה שכה מכבדים הם את הוריהם!" והביקור החל. **ממעשהו של רבינו יצא קידוש ה' גדול מאוד.**

הרב שלמה זלמן ליפשיץ זצ"ל המכונה ה'חמדת שלמה'- נולד בפוזנא שבפולין בשנת ה'תקכ"ה (1765). מילדותו הקדיש את כל זמנו ללימוד תורה. לאחר שהתחתן, חמיו התחייב לפרנסו במשך 10 שנים וכן העניק לו נדוניה עצומה. לאחר פטירת אשתו הראשונה ונישואיו השניים עם אחות אשתו, שוב חותנו העניק לו סכום עצום והתחייב לפרנסו במשך 10 שנים נוספות. בהיותו כבן 40 לאחר כ-22 שנים בהם נסמך על שולחן חותנו נאלץ לצאת לפרנסתו, משום שלא רצה ליהנות מכתרה של תורה. בתחילה הלווה את כספו במסגרת היתר עסקה, אולם הפסיד הון רב.

בשנת ה'תקס"ד (1804), משלא הצליח במסחר, נאלץ לקבל על עצמו רבנות בעיר נאשלוסק. בשנת ה'תקע"ט (1819) התמנה לרבה של פראגה (פרבר של ורשה) כאשר נוכח לדעת, כי אנשי הקהילה הורגלו לעסוק במלאכה בחול המועד, שילם לפועלים את משכורתם מכיסו, עד שהפסיקו את מנהגם לעבוד בחול המועד. בשנת ה'תקפ"א (1821) התמנה לרבה הראשי הראשון של ורשה. כל ימיו השתדל בכל מאודו לקיים את מצוות צדקה וגמילות חסדים.

פיזר מלבושים וממון רב לעניים ולנזקקים ואף את מלבושיו העניק לכל נזקק. תיקן בתי כנסת. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. גאון. בעל בקיאות עצומה. נפטר ב-י"א ניסן ה'תקצ"ט (1839). לאחר פטירתו יצא קול קורא, כי במשך ארבעה שבועות הנשים בקהילת ורשה לא יענדו תכשיטים אף לא ביום-טוב. ציונו בית-העלמין בוורשה. חי כ-74 שנים.

אביו: ר' יצחק אייזיק מפוזנא. **סבא (מצד אביו):** ר' יואל. **אמו:** מרת הינדא. **מרבותיו:** ר' יוסף. **מתלמידיו:** ר' חיים לייב הלוי אפשטיין (אב"ד קאלשין ומחבר שו"ת 'פרי חיים'), ר' יעקב יהודה לייב לעווי (אב"ד שלעשין ודיין בירושלים בעל 'בית לאבות'), ר' נחום לעווי (אב"ד שאדיק ומחבר 'אבני קודש'), ר' נתן נטקע שפיגלגלס (דיין בעיר ורשה ומחבר 'מאורות נתן'). **נשותיו:** בתו של ר' יקיר (מגדולי הגבירים בפוזנא- זיווג ראשון, נישא כשהיה בן 17), מרת פייגיל (בזיווג שני- אחותה של אשתו מזיווג ראשון). **בניו:** (מזיווג ראשון): ר' יואל ור' שלמה. **מספריו:** **ישו"ת חמדת שלמה-** על ארבעת חלקי שולחן ערוך **יחידושי חמדת שלמה-** על מסכתות בבא מציעא, גיטין, יבמות, כתובות, פסחים וקידושין **יחמדת שלמה-** דרשות וליקוטי הלכות.

בניו ביתו של רבינו, תפרו לו מעיל מחמם, שיוכל להתחמם עמו, בשעת הלימוד בלילות החורף הקרים. כבר ביום הראשון, כשלבש את הבגד החדש, ראה דרך חלון ביתו **איש עני שלובש בגד דק וקרוע**. קראו אליו והציע לו להתחלף עמו במלבושים, והוא יקבל את מעילו החדש והמחמם. התפלא ההלך ולא הבין, מדוע רוצה הרב בגד קרוע ומוותר על מעילו הטוב.

אולם הרב הסביר לו: "האם מן הדין, שאני אשב בביתי בבגד חם ושלם, ואתה תהלך ברחוב בבגד קרוע ותקפא מקור?" **ומיד זרז את העני, שלא יתמהמה ויבצע את החליפין בטרם יבואו בני הבית וימנעו ממנו מלעשות כן**. מילא העני את רצונו העז של הרב ושניהם היו שמחים, זה במעילו החם והרב במצוותו הגדולה אשר עלתה בידו לעשות.

רבינו כידוע הצטיין במידותיו הנעלות ובאהבת הבריות שבו. את כל אשר לו היה מחלק לעניים, ואף את בגדיו ומלבושיו היה מעניק למחוסרי כל. בני ביתו היו מטמינים את הבגדים מפניו, כדי שלא יחלקם לעניים, **אולם בערב שבת, כשהיה הולך לבית המרחץ לכבוד שבת, היה מעניק את כותנתו לעניים** והיה תמה ואומר: "הייתכן שלאדם יהיו שתי כותנות, בעוד לעני לא תהיה אפילו אחת?".

פעם הבחין מבעד לחלונו בחבל תלייה ועליה כמה כתנות, שנתלו לייבוש. **בירר, למי שייכות הכותנות וביקש מבעליהן, שיחלקו לעניים**. התנצל האיש ואמר: "יש לי רק שש כתנות בלבד", התפלא הרב: "איני מבין, כיצד ייתכן שלאדם אחד תהייה שש כתנות ולא ירחם על העניים?" ובהשפעתו חלקן האיש לצדקה.

לרבינו היו מתנגדים רבים, הללו רדפו אותו בכל מיני רדיפות וירדו לחייו והציקו לו יומם ולילה. פעם אחת בלכתו בשוק בעיניו מצווה, השליכו אלמונים שיקוץ על ראשו. מיד רעשה העיר: "הייתכן לבזות ככה את כבוד מרא דאתרא? כיצד הם העיזו לעשות כן?". השתיק הרב את התובעים עלבונם, חזר לביתו ונכנס לחדרו. כשנכנסה זוגתו הרבנית, מצאה אותו בוכה, היא פנתה אליו ואמרה: "מה אתה בוכה ומצטער, וכי בשביל ריקים הללו כדאי לבכות?", השיבה רבי שלמה זלמן: "אני בוכה ומתפלל לקב"ה שלא יענשו הללו חלילה משמיים על ידי".

המקובל הגאון הרב משה בן נחמן זצ"ל המכונה הרמב"ן: נולד בשנת ד'תתקנ"ד (1194) בגרונה שבספרד. למד רפואה ועסק בה למחייתו. רוב זמנו היה קודש ללימוד תורה. יסוד בגרונה ישיבה, שממנה יצאו גדולי הלכה שפיארו את הדור שלאחריו. עוד לפני שהייתה לו כל משרה רשמית, נחשב הרמב"ן למנהיגה של יהדות ספרד, ובני דורו קראו לו פשוט 'הרב'. **שימש יועץ למלך ספרד.** בשנת ה'כ"ג (1263) כפה המלך יעקב הראשון על רמב"ן ויכוח פומבי עם מומר בשם פבלו כריסטיאני. הוויכוח נערך בברצלונה ובמעמד ראשי הכנסייה בספרד. המלך הבטיח לרב חופש דיבור, ורמב"ן השתמש בזכות זאת בגילוי לב. הוויכוח נמשך לסירוגין במשך ארבעה ימים, ונראה שהמומר לא הצליח לסתור את טיעוני רמב"ן.

הוויכוח נפסק מחשש מהומות מצד האוכלוסייה הקנאית. המלך העניק לרמב"ן 300 דינרים כמחווה על האופן המכובד שבו הגן על אמונתו והגיע עם שריו לבית הכנסת בשבת לשמוע את דרשתו. בשנת ה'כ"ה (1265) ראשי הנזירים תבעו אותו לדין בטענה שגידף את הדת הקתולית ואף העז לכתוב דברים אלו בספר. המלך דחה את המשפט לזמן בלתי מוגבל, אך נראה שחיוו של רמב"ן היו בסכנה והיה עליו להימלט מספרד. הוא בחר לעלות לארץ ישראל, ובשנת ה'כ"ז (1267) הגיע לעכו. בתחילה התכוון להתיישב בירושלים, אך שנה לאחר מכן חזר לעכו. בארץ השלים רמב"ן את פירושו לתורה. מגדולי רבני ספרד. **גאון אדיר ובקי בכל תחומי התורה.** חיבוריו כוללים פירושים לתנ"ך ולתלמוד, פסקי הלכה ותשובות, וכן **חיבורים בחוכמת הקבלה** ובמחשבת ישראל. נפטר בי"א ניסן ה'ל (1270). חי כ-76 שנים. ישנן גרסאות שונות לגבי ציונו- סמוך למערת המכפלה או בהר הזיתים או בחיפה.

אביו: ר' נחמן. **סבו:** ר' יצחק בר ראובן אלברצלוני. **אמו:** אחות ר' אברהם (אביו של ר' יונה החסיד). **בניו:** ר' נחמן, ר' שלמה, ר' יוסף ור' יהודה ומספר בנות לא ידועות. **מרבתי:** המקובלים האחים ר' עזרא ור' עזריאל מז'ירונה, ר' נתן בן מאיר (לימד תורה וחכמת הרפואה), ר' יהודה בן יקר (רבו המובהק). **מתלמידיו:** רבינו יונה, ר' אהרון הלוי (הרא"ה), ר' דוד בונפיד, הרשב"א, ר' שמואל (מח"ס 'התרומות'), הר"ן. **מספריו:** **אגרת הרמב"ן מילחמות ה' ספר הגאולה** **ספר המצוות** **פירוש לתורה:** בדרך הפשט והסוד **ישער הגמול** **יתורת האדם** **חיידושים לתלמוד** **ספר הזכות** **פירוש על שיר-השירים** **הלכות נדרים** **הלכות בכורות** **ספר הוויכוח ועוד.**

תלמיד אחד היה לו לרבינו בשם אבנר. בעל כשרון היה והצליח יפה בלימודו, אך ביום בהיר עזב את כותלי הישיבה. במשך הזמן התנהג כגוי לכל דבר עד שהשתמד לגמרי. בינתיים התקרב אבנר לאנשי השררה. הוא התיידד עם חוגי הממשל וקנה לו מקום מכובד אצלם. לימים עלה לגדולה וקיבל משרה ממשלתית חשובה. **באמצע יום הכיפורים,** פקד אבנר על השוטרים להביא לפניו את מורו לשעבר. כששמע הרמב"ן את דרישת אבנר כי יתייצב לפניו, לא הייתה לו ברירה כי אם להיענות לבקשתו. ליבו כאב על תלמידו שהפנה עורף לאמונתו ובהרגשה עגומה זו הובל ע"י השוטרים דרך רחובות העיר עד שהגיע לארמון מפואר. השערים נפתחו והוא עלה במדרגות שיש יקרות עד שניצב בפתחו של אולם. במרכז האולם ניצב תלמידו אבנר גלוי ראש, לבוש בגדי שרד וקידם את פני רבו לשעבר בחיוך לגלגני. **בידו הייתה חרב שלופה והוא לפניו חזיר. הוא נטל את החרב, הרג את החזיר ובתרו, לאחר מכן צלה אותם על אש דולקת ואכלם. והכל בעיצומו של יום הקדוש הוא יום הכיפורים.**

הרמב"ן ניצב דומם והביט במעשיו אך לא אמר מאומה. כשסיים הפוקר את מעשיו פנה לרב ושאל: "על כמה כריתות עבירות איסור עברתי עתה?", "ארבע כריתות" ענה הרב. אבנר אמר בעזות: "**לדעתי מספר העבירות שעונשן כרת היה חמש, והחל להתפלפל כדי להוכיח את צדק דבריו.**" הרב הזדעזע מחוצפתו ונתן בו עיניים מאיימות. כשראה אבנר את כעסו הפסיק את דבריו כי עדיין הייתה עליון מעט מאימת רבו. כשנשתתק, פנה אליו הרמב"ן: "אם יודע ספר אתה, מדוע המרת את דתך?", "דבר אחד שלימדתי גרם לכך" השיב התלמיד. "ומה?" התפלא הרמב"ן. "פעם שמעתי מפ"ך", ענה אבנר, "כי **בפרשת האזינו** כלולות כל המצוות וכל ענייני העולם העוברים עלינו ועתידיים לפקוד אותנו רמוזים בה, דבר זה נראה לי בלתי אפשרי לחלוטין ומשום כך הפסקתי להאמין בכל שאר דברי התורה שלמדתי והשתמדתי".

"אך עדיין עומד אני על דעתי כי דבר זה נכון בהחלט", אמר הרמב"ן. "ואם ברצונך יכול אתה לשאול אותי על כל נושא כל שהוא והיכן הוא טמון בפרש"ה, ואשיב לך". תמה אבנר בשומעו את דברי רבו, הרהר מעט ולבסוף שאל: "**אם כן, הראה נא לי היכן מרומז שמי.**" מיד פנה הרמב"ן לקרן זוית ובפיו תפילה חרישית לבורא עולם, שיפקח את עיניו למצוא את שם תלמידו, והנה נפל בפיו הפסוק המבוקש. "מצאתי את התשובה לשאלתך", ענה לאבנר. בפסוק: "אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם" מהאות השלישית של כל התיבה מצטרפות אותיות שמך. כששמע אבנר את הדבר הזה נפלו פניו ובלבו התעורר חרטה. בקול שבור פנה אל רבו ושאל: "האם יש תרופה למכתי, מה תהא אחריתי?". השיב הרב: "הרי שמעת את הפסוק שאותו ציטטת שפירושו אשליכם מעליי להפקר ומרמז הוא גם על סופך, אשביתה מאנוש זכרם". רבנו פנה ושב לבית-הכנסת לסיים את תפילתו ואבנר שכליותיו יסרוהו על עוונותיו, החליט לקיים את הפסוק, הוא עלה על ספינה קטנה ללא משוטים וללא מלחים. בספינה זו הוא הפליג לאן שנשאה אותו הרוח ומאז לא נודע ממנו דבר.

רב היה צערו ועוגמת נפשו על נשמה אומללה זו, שירדה לאבדון. הוא התפלל שתהא לה כפרה. לאחר זמן רב בא אבנר בחלום ואמר לו: מודה אני לפניך רבי על שהתפללת בעדי, וברצוני להודיע לך, כי **אומנם הועילה לי תפילה זו וגרמה לי טובה גדולה.**

הגאון הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל - נולד בארצות הברית ב-כ"ז באב ה'תש"ד (1944). בצעירותו למד בישיבת 'בית התלמוד' בניו יורק. בהמשך עלה לארץ ישראל. לאחר נישואיו גר בבני ברק ואחר כך בתפרח. בתקופה זו היה משגיח בישיבת אופקים. למד את תורת הקבלה בישיבת 'אהבת שלום'. מאוחר יותר נעשה ראש ישיבה בישיבת ירוחם. לבקשת הרב הגאונים מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי ('הסייטלר') ומרן ר' אלעזר מנחם מן שך הוא עבר לגור באופקים וכיהן שם כרב מעל לעשרים שנה. דרשן בחסד בעל מתק שפתיים. גאון בנגלה ובנסתר. התפלל על פי כוונת סידור הרש"ש. בעל חסד עצום. חילק את כספו לנזקקים למרות מצבו הכלכלי כשהיה נתון בחובות. טס לחו"ל כדי לחזק יהודים ומסופר כי היה טס לגיברלטר ליד ספרד כדי לחזק יהודי אחד בלבד. היה מסיע ברכו הלוך ושוב טרמפיסטים גם כשהם לא היו בדרך נסיעתו. נפטר ב-י"ב ניסן ה'תשס"א (2001) בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתו מרת מרים בת ה-19. חי כ-57 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. את מקומו כרב הקהילה באופקים ממלא בנו הגדול ר' ישראל יעקב פינקוס, המכהן גם כר"מ בישיבת שערי שמועות.

אביו: ר' אברהם חיים. **אימו:** מצאצאי משפחת ויינברג, שושלת אדמו"רי סלונים. **אשתו:** מרת חיה מינדל (בת ר' מרדכי מן, ראש ישיבת 'בית הלל' בבני ברק). **ילדיו:** 12 ילדים. **מרבתינו:** ר' ישראל אליהו וינטרוב, ר' יעקב משה הלל, ר' אריה לייב מאלין (כשהיה בניו-יורק), ר' יוסף דב סולובייצ'יק (כשלמד בישיבת בריסק בארץ). **מספריו:** **ברכות בחשבון** - מהות הברכות, ענייני אמונה והשגחה **ישערים בתפילה** - מהות התפילה **ישבת מלכתא** - מהות השבת **תפארת תורה** - חידושים על התורה, עניינים באמונה, על מסכת גיטין **נפש שמשון** - התורה וקנייניה, שערי אמונה, סידור התפילה, תהילים, שבת ומאמרים **נפש חיה** - תפקיד האישה ביהדות **תפארת שמשון** - הגדה של פסח, פירושים ודרשות על התורה **שיחות על המועדים** - ימים נוראים, סוכות, חנוכה, פורים, פסח-ספירת העומר-שבועות, גלות ונחמה לבין המצרים **תפארת אבות** - ענייני שמחת נישואין ובניין הבית היהודי **אהל מרים** - בענייני חינוך **אש להבה** - אוסף שיחות, עובדות והנהגות • **כצאת השמש בגבורתו** - על הרב **ירבותינו שבדרום** - ביוגרפיה, עובדות והנהגות.

ל הלאן סיפורים, המעובדים מתוך 'רבותינו שבדרום': הגאון ר' אברהם ארלנגר בהספדו על רבינו סיפר ששמע מבני המשפחה את המעשה הנפלא הבא: יום אחד הופיע אברך עם רעייתו בבית רבינו. בפיהם של הזוג היו תלונות הדדיות קשות, דבר שהעיד על שלום בית מעורער. האישה אף הרחיקה לכת והביעה את רצונה להתגרש. הרב חקר את בני הזוג למניעים, שהביאו אותם למצב זה, אך לא מצא סיבה רצינית שתצדיק גירושין. מכיוון שכך, קרא לאישה הצידה וביקש ממנה, שתואיל להסביר לו מה באמת מפריע ומציק לה, עד שאינה מסוגלת לחיות בשלום ובשלווה עם בעלה. האישה הסבירה בפשטות, **שבעלה איננו מחייך אף פעם, והיא אינה יכולה לסבול זאת.**

קעת קרא רבינו לבעל, הסתגר עימו בחדר ושאל אותו: "מדוע אינך מחייך, הרי חיוך וסבר פנים יפות כלפי האישה הוא מרכיב חיובי בחיזוק שלום בית, ומדוע אתה מונע את עצמך מהנהגה זו?". השיב האברך, כי הסיבה שאינו מחייך, **משום ששיניו הרוסות ובמראה מנוער כזה, מתבייש לגלותן ולכן הרגיל עצמו לכסות פיו ולהימנע מחיוך.** חזר הרב ושאל: "מדוע אינך מתקן את שיניך?". השיב הבעל: "רצוני לתקן שיניי, אך מה אעשה והטיפול יקר מאוד. ואין לי את הסכום הגדול הנדרש לכך, שהוא כאלפיים וחמש מאות דולר!".

רבינו בתנועת יד מהירה ונחרצת, כדרכו בקודש, שלף מכיסו את מלוא הסכום הנדרש לטיפול, סך אלפיים וחמש מאות דולר! ומסרו לאברך הנדהם. "למען שלום בית, עליך לתקן מיד, בכסף זה, את שיניך, ולהתחיל לחייך". אחד ממקורבי הרב, ששמע את הסיפור מפי האברך, ניגש לרב והביע בפניו את פליאתו: "הרי הרב נתון בחובות גדולים וגם פרנסתו מצומצמת. הרי אפילו כיסא שלם אחד אין בבית, וכיצד יכול להרשות לעצמו ליתן כלאחר יד, סכום כה גדול?".

השיב הרב בפליאה משלו: "אם אברך זה היה בן למשפחת פינקוס הייתה זו חובתי לתת לו כסף, הלא כן? ואת זאת בוודאי היית מבין. אם כן, מדוע לא תבין, שחובתי לתת גם לאברך ההוא, שכן גם הוא בנו של הקב"ה ומגיע לו בדיוק אותו היחס, שהייתי מעניק לבני".

פ עם אחת קיבל לידי סכום גדול לצורך קניית דירה לבתו. ר' אברהם דייטש, שהכיר את אופיו, שמע על כך ורץ לבקש את המעטפה, כדי למסור אותה בעצמו למוכר הדירה. "מצטער", השיב רבינו בהבעה כאובה, "הכסף תם". "איך?", תהה, "והרי בקושי חלפו כמה שעות?". "נכון", השיב רבינו, "אבל הספיקו להיות פה כמה אנשים עם בעיות כל כך קשות, עד שתם הכסף".

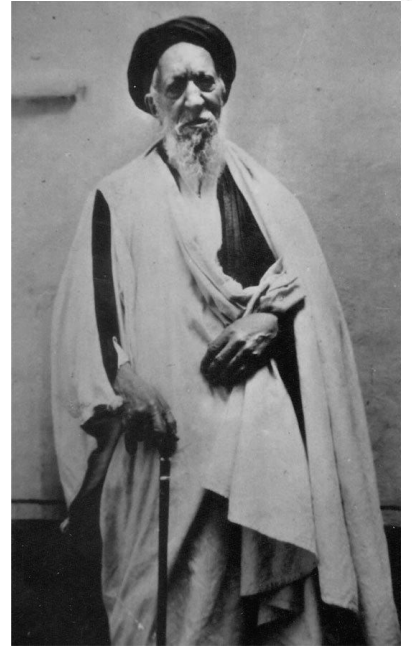
ר בינו החזיק מכונית. באחד הימים מכר אותה. במענה לשאלה מה ראה לעשות כן, השיב: "אין לי כבר כוח לעשות חסד". מסתבר כי בדרכו מהשכונה החרדית לעיר לקח עימו טרמפיסטים וכן בחזור, וכשראה בשובו אברכים ממתנים לנסיעה לעיר או הולכים ברגל, עשה פרסה וחזר שוב למרכז העיר. עד שנסיעה קצרה בת עשר דקות לעיר התארכה לשעתיים, עד שהסעות הרב' פשטו את הרגל.

פ עם אחת בשובו מאוחר בלילה מבאר-שבע, זיהה בצומת משמר הנגב, כרבע שעה מאופקים, טרמפיסט שאינו שומר תורה ומצוות הממתין במסלול הנגדי לטרמפ. רבינו עשה פרסה, בירר לאן הוא אמור להגיע, וזה השיב: "דימונה". הרב מאופקים לא התבייש לתת 'ספישל' לטרמפיסט עד דימונה, מרחק של למעלה משעה נסיעה הלוך-חזור.

ר בינו נהג לערוך טיש בליל פורים. כידוע עיקר הישועות התגלגלו מתחת לשולחנו באותו טיש שנהג. פעם אחת נטפל אליו אברך, שעדיין לא נושע בילדים ודרש בכל תוקף ישועה. רבינו ניסה להתחמק, אבל האברך נפשו בשאלתו ואינו מרפה: "רוצה בן!". **בשעה שתיים לפנות בוקר 'נכנע' רבינו: "בן אני לא מבטיח, אבל השנה תיושע"**. מיותר לומר, כי באותה שנה חל מהפך במצבו של האברך ונולדה לו בת במזל טוב!

הגאון הרב אברהם חביב זצ"ל - נולד בשנת ה'תקצ"ג (1833) בטריפולי (לוב). מצאצאי מגורשי ספרד. כבר מגיל צעיר ניכר כי לגדולות נועד. שקד על לימוד תורת הנסתר. בתחילה שימש כדיין בבית הדין בבנגאזי במשך כחמש שנים. בשנת ה'תרמ"ו (1886) לאחר פטירתו של ר' חי מימון, מתמנה רבינו כדיין בבית הדין בטריפולי (שירת בקודש יחד עם ראשי אב בית הדין, ר' חיים הכהן, ולאחריו ר' כמוס אג'רבי, ועם הדיינים ר' יוסף רובין, ר' רחמים חביב, ר' שלום תשובה ור' חיים רבה).

בשנת ה'תרס"ח (1908), בנוסף למשרתו כדיין, מתמנה למשרת ממלא מקום חכם באשי, עד שנת ה'תר"ע (1909). בשנת ה'תרע"ב (1912) התמנה לראש אב בית הדין, יחד עם הדיינים ר' רפאל דאבוש, ר' יוסף ג'יעאן ור' יוסף יונה. צנוע ועניו בכל רמ"ח איבריו, מסתפק במועט ופועל רבות למען קהילת יהודי לוב. הקדיש את כל חייו ללימוד התורה התלמוד והפוסקים. חוכמתו ולמדנותו המופלגת זכו להערכה רבה גם ברבנות טריפולי, קירינאיקה, תוניסיה וארץ ישראל. פעל רבות להרים את קרן הישיבות שבטריפולי אשר מהן יצאו תלמידי חכמים רבים מפורסמים בתורה וביראת שמים. פעל העמיד תלמידים רבים. נודע בצניעותו והתפרסם כבעל מופתים. ביום הלווייתו כל החנויות ומוסדות הקהילה סגרו את עסקיהם למשך כל היום, הגם שזה היה בערב פסח. אלפים ליוו את מיטתו. נפטר ב-י"ג ניסן ה'תרפ"ג (1923). חי כ-90 שנים. ציונו בלוב.

מסופר על רבינו, שביום רביעי אחד, באותם ימים של מרד ערבי, התהלך לאיטו באחד מרחובות הערבים. בדרכו פגש בבריון ערבי מגושם וגס רוח בשם גריסיעה שעמד ברחוב עם חבריו והתפאר בכוחו הרב. כשראה את הרב, עלתה בראשו מחשבת זדון. הוא לא נרתע מהדרת פניו של הרב וגילו והחל מגחך ומזלזל בו ואומר לחבריו: "רואים אתם את רב היהודים ההולך מולי? הנה אראה לכם כיצד אעשה אותו לצחוק. כל האנשים טוענים, שאסור להתגרות בחכם יהודי הלומד תורה, פן מרה תהי אחריתו, אך אני אוכיח לכם, שאינני מפחד כלל. חכו ותראו".

חבריו של המוסלמי חששו לפגוע ברב, שהיה ידוע ביכולותיו לעשות מופתים והזהירו את חברם, לבל יוציא תוכניותיו אל הפועל מחשש, שיאונה לו רע. המוסלמי בשלו – הוא רוצה להוכיח את גבורתו כדי להראות לכולם, שאיננו ירא מאיש. הרב המשיך בדרכו באיטיות, בוטח בבורא עולם, שלא יפקיר אותו לידי המוסלמי, ממשיך להגות בתורה תוך כדי הליכתו.

כשהתקרב לפינת הרחוב, יצא הבריון קדימה ובצחוק פרוע ולועג משך בזקנו ובגלימתו של הרב. חבריו, שחיכו בפינת הרחוב, מפחד, ברחו והתפזרו לכל עבר מפחדם מפני העונש הצפוי להם מידי שמיים. כך נותר גריסיעה לבדו, הוא והרב, מצפה לתשואות חבריו על מעשה ה'גבורה' שעשה. הרב המשיך בדרכו, כאילו דבר לא קרה.

יהודי שנזדמן באותם רגעים לרחוב, ראה את שהתרחש, ולזעמו וזערו לא היה גבול. "כיצד העז הפושע המוסלמי להרים יד ולהתנקל לקדוש ישראל?". האיש מיהר לרחוב היהודים וסיפר את שראה לחבריו. מיד התארגנו בחורים בעלי זרוע והחליטו ללכת ולעשות שפטים במוסלמי. אולם, בעודם מתכוננים לצאת לדרכם, ראו את ר' אברהם חביב בא מולם. הם אמרו לו את שתכננו לעשות, אולם הרב היסה אותם ואמר - אין צורך לפגוע באיש, אינכם צריכים לדאוג... התרצו הבחורים ופרשו איש איש לדרכו.

כאמור המקרה אירע ביום רביעי. ביום ראשון שלאחר השבת, בשעת בוקר מוקדמת, בטרם הגיעו קרני השמש לכל פינה של הרובע המוסלמי, נשמעה צעקה מחרשת אזניים ומבהילה. האנשים מיהרו לצאת מבתיהם כדי לראות מיהו הצועק, אולם לא הבחינו בדבר. אולם, משהתקרב לפינת הרחוב, ראו עיניהם מחזה מחריד - גופת גבר הייתה שרועה על הכביש, חבולה ומוכה בצורה אכזרית ביותר.

היה זה המוסלמי הרברבן. המשטרה כמובן הובהלה מיד, ולמרות החקירה המאומצת לא נמצא הרוצח וסיבת המוות נשארה בלתי פתורה. אך היהודים, שעל אף שגם הם לא ידעו, מי רצח את האיש, ידעו גם ידעו כי יד' ה' במקרה, וכי זהו סופו של כל מי שמעיז להתחצף או לשים ללעג קדוש מקדושי ישראל.

נהוג היה בסוף כל חודש לקבל את משכורתו במעטפה סגורה בסך ארבעה מחבוב, מגזבר הקהילה. לאור ההתייקרויות, שחלו לאחרונה בכמה מצרכים, החליטה הקהילה להוסיף למשכורתו, עוד מחבוב אחד. ר' חביב בסוף החודש, ניגש כדרכו לגזבר, נוטל את המעטפה, פונה לביתו ומונה את המטבעות, והנה חמישה מחבוב במקום הארבעה.

למחרת, ניגש הרבי לגזבר עם המעטפה ותכולתה, לאמר: "טעות היא בידך, אדוני, לא ארבעה מחבוב היו במעטפה, אלא חמישה" - "ידעתי גם ידעתי, כבוד הרב", ענה הגזבר, "הקהילה הוסיפה לך עוד מחבוב כפיצוי על ההתייקרויות שחלו לאחרונה". "והרי אני לא ביקשתי כל תוספת", עונה הרב, "מסתפק אני בארבעת המחבובים, והריני להחזיר את התוספת, יתכן וישנם כאלה, שהם באמת זקוקים לכך. אלו הם כספי ציבור, ואסור לנהוג בהם, כפי שעולה על דעתו של כל אחד".

בעוברו יום אחד ברובע הגדול (חארה לכבירה) בדרכו הביתה, נעצר רבינו על ידי חנווני אחד, שביקש מהרב, שיואיל לקבל מידו כוסית ערק, וכי ברצונו לשמוע את הברכה ולזכות בעניית: 'אמן'. הרב נענה לבקשתו מטעמי מצווה בלבד, אולם בטרם יקבל את הכוסית, התחיל זה לספר על עניין של דין ודברים שבינו לבין שכנו. הרב במקום להתכבד בכוסית המוגשת לו, ענה ואמר: "מעתה אסור לי ליהנות מכוסות אלו, כי שוחד היא בעיניי, ואם יש לך דין ודברים, הואל נא לפנות לבית הדין, אתה ושכנך, ושם אפשר לשמוע מה יש לכל אחד מכם לומר".

מן הרב יוסף קארו זצ"ל – נולד בשנת ה'רמ"ח (1488). בהיותו כבן ארבע שנים יצאה גזרת הגירוש בספרד על ידי פרדיננד השני כאשר הוצבו בפניהם הברירה או להתנצר או לעזוב עד ז' באב. בעקבות זאת נאלצו היהודים לנדוד ביניהם משפחתו של רבינו שגלו לליסבון שבפורטוגל ומשם עברו לקושטא. כבר בגיל צעיר יצא שמו כחכם גדול בהלכה. לאחר פטירת אביו הוא גדל בבית דודו, ר' יצחק קארו שחי בקושטא. בהמשך עבר לאדריאנופול, שם למד, התחתן לראשונה, ניהל ישיבה גדולה וזכה למעמד רבני חשוב. בהיותו בן 30 שנים בלבד כונה בשם 'מרן'. נהג באוח חיים של פרישות וקדושה. לאחר שהתאלמן, התחתן בשנית ועבר להתגורר בעיר ניקופול בבולגיה, שם הקים בית-כנסת וישיבת 'בית יוסף'.

בהמשך עלה לארץ ישראל והתגורר בצפת. התמנה לחבר בית דינו של ר' יעקב בי-רב. יוסף ישיבה והרביץ תורה ברבים. בגיל 34 החל לחבר את ספרו המפורסם 'בית יוסף', חיבור שנכתב על הארבעה טורים לרבי יעקב בן הרא"ש ובו ערך רבינו דיונים הלכתיים מעמיקים, שבסופם הביע את עמדתו המסכמת. החיבור ארך במשך עשרים שנים! שתיים-עשרה שנים נוספות נדרשו עד להוצאת החיבור לאור. שיטת הפסיקה שלו היתה בד"כ **הכרעה לפי רוב הדעות שבין הרמב"ם, הרי"ף והרא"ש**. גאון בנגלה ובנסתר. זכה למגיד מן השמיים. לאחר פטירת אשתו השנייה התחתן בפעם השלישית בהיותו כבן 80 שנים ונולד לו בנו ר' יהודה. נפטר בי"ג ניסן ה'של"ה (1575). חי כ-87 שנים. ציונו בצפת.

אביו: ר' אפרים. **סבא (מצד האב):** ר' יוסף. **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' אפרים, ר' יעקב בירב. **נשותיו:** בת ר' חיים בן אלבלג (זיווג ראשון), בת ר' יצחק סבא (זיווג שני), בת ר' זכריה זבסיל אשכנזי (זיווג שלישי). **מתלמידיו:** הגאונים ר' משה קורדובירו, ר' משה אלשיך, ר' משה גלנטי, ר' יום טוב צהלון, ר' אליעזר אשכנזי, ר' שם טוב עטיה. **ילדיו:** ר' יהודה (מזיווג שלישי). **מספריו:** **ישולחן ערוך** - סיכום ה'בית יוסף' והכרעה הלכתית **יכסף משנה** - על משנה תורה של הרמב"ם **בית-יוסף** - הלכות על הטור **ימגיד מישירים** - מאמרים בקבלה שקיבל מפי המגיד **יאבקת רוכל** - שו"ת.

בעיר ניקופול שבצפון בולגריה התגורר רבינו. למרות שעיקר מעייניו היו נתונים לתורה, **ביקש רבינו להתפרנס מיגיע כפיו**. הוא הקים שותפות עם אחד ממכריו והם פתחו בית-עסק. רבינו בכל לילה היה לומד תורה עד שעה מאוחרת. בבוקר השכים קום לתפילה ואחריה ישב ל'ארבע אמות של הלכה' (כך קראו להתכנסות של חכמים ללימוד תורה בצוותא). **רק לעת צהריים עזב את בית-המדרש ופנה לחנותו**.

השותף, שעמד בחנות כבר משעת בוקר מוקדמת, התקשה להשלים עם העובדה שרב נוסף אינו נושא בשווה בעול השותפות ומאחר לבוא לחנות. למרות שכיבדו והעריכו, היה נוהג להעיר לו מדי יום ביומו על האיחור. רבינו, שהכיר בצדקת דברי חברו, ממלא את פיו מים ושותק. בליבו היה אומר: **"מה אעשה שחזקה עליי אהבת התורה"**.

יום אחד, בשעת הלימוד שלאחר תפילת שחרית, התעוררה קושיה חמורה בביה"מ. רבינו שקע בסוגיה הנלמדת ולא שם לב לשעה המתאחרת. כשקמו ממקומותיהם כבר הייתה השעה שעת צהריים מתקדמת. החיש רבי יוסף את צעדיו אל חנותו, שם כבר המתין לו שותפו, זועף וקצר-רוח. **"עד כאן! רואה אני כי אין לפניי שום ברירה אלא לפרק את השותפות איתך. אין זה הוגן שאשא לבדי ברוב העול, בשעה שאנו חולקים את הרווחים בשווה"**.

ביקש רבינו משותפו לעכב את פירוק השותפות יום אחד כדי שיוכל להתייעץ עם רעייתו. בבואו לביתו סיפר את שאירע ושאל לדעתה. **"אל לך להפחית מזמן הלימוד. אם שותפך מבקש לנעול בערך דלת אחת, בטוחה אני כי הקב"ה, הפותח שערי ישועה, יפתח לנו שערים חדשים של ברכה ורווחה"**. מחוזק מדברי אשתו הודיע לשותפו על הסכמתו לפרק את השותפות ביניהם. השניים חישבו את ערך הסחורה שבחנות ולאחר שרבי יוסף קיבל לידיו סכום כסף השווה למחצית שווי הסחורה, נפרדו השניים לשלום.

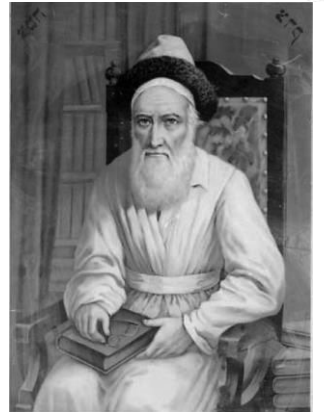
כששב לביתו יעצה לו אישתו: **"צא לשוק, אולי תזדמן לך עסקה טובה ונוכל להרוויח את לחמנו"**. יצא רבינו אל השוק. אולם עם צאתו שקע מוחו בדברי התורה עד ששכח לגמרי את מטרת הליכתו. מבלי משים הובילוהו רגליו אל בית-המדרש. הוא שקע בלימוד תורה עד הערב. כששב לביתו סיפר לאישתו ואמר: **"מחר אצא שוב לשוק ואסחור באשר יזמן לי הקב"ה"**. למחרת הגיע לשוק והנה פנה אליו אדם **והציע לו לקנות מכתש כבד**. רבינו, שמעולם לא היה סוחר גדול, הושיט למוכר את כל הכסף שהיה ברשותו ונטל מידיו את המכתש.

כשהגיע לביתו נתכרכמו פניה של אשתו **למראה העסקה ה'מוצלחת' שעשה בעלה**. "מה נעשה במכתש ישן זה?!", שאלה. אבל רבינו לא היה מודאג מגורל 'סחורתו'. עתה, לאחר שמילא את הוראת אשתו, יכול היה למהר לבית-המדרש. כך חלף יום נוסף. **כסף כבר לא היה, אבל מכתש ישן - היה גם היה**.

בלילה חלם רבינו חלום. בחלומו הופיע האיש שמכר לו את המכתש. "דע לך כי מזלך הטוב המתין לך זמן רב, אלא שהמזל הזה שלך הוא ואין לאחרים חלק בו. על-כן היה עליך להיפרד תחילה משותפך, קודם שתוכל לזכות בשפע המזומן לך. המכתש שקנית מידי הבוקר עשוי זהב טהור. עליך לדעת את ערכו האמיתי כדי שתדע לבקש בעדו תמורה ראויה. לאחר שתעשה כן ותמכור את המכתש בסכום הגון, קום ועזוב את עירך, כי לא כאן מקומך. עלה לארץ-ישראל וגור בעיר צפת".

כשקם בבוקר, מיהר לשתף את אשתו בדבר החלום. בשעה שרבינו פנה לתפילת שחרית ולימוד תורה, הזמינה אשתו אל ביתם צורף ישר ונאמן. הצורף התבונן במכתש, הקיש עליו וגירד את האבק שהצטבר עליו, ועיניו נפערו מתדהמה. **"זהב טהור! זהב טהור לגמרי!"** קרא כלא-מאמין. עד מהרה מכרו רבינו ואשתו את המכתש ועלו לארץ-ישראל. נאמנים לדברי החלום עלו והתיישבו בעיר צפת. הכסף הרב שנותר בידם הספיק להם לחיות חיי רווחה עד יומם האחרון. אך בעיקר שמח רבינו על שעתה התאפשר לו להדפיס את שני חיבוריו הגדולים: ה'בית יוסף' וה'ישולחן ערוך'.

האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל המכונה **'צמח צדק'**: נולד ב-כ"ט אלול ה'תקמ"ט (1789) בעיר ליאזני ונקרא על שם הרה"ק ר' מנחם מנדל מהארודוק. אביו, ר' שלום שכנא. נכדו של ר' שניאור זלמן מלאדי, וחתן בנו האדמו"ר האמצעי. בן 23 היה כשנפטר סבו, וכל השנים גדל ולמד בביתו (אמו נפטרה כשהיה כבן 3 ועל פי צוואתה עבר להתגורר עם סבו 'בעל התניא', שמאז גדלו ולמדו). עד לשנת הבר-מצווה למד רק נגלה, אח"כ בעצת סבו החל ללמוד גם את תורת הנסתר. מתמיד בלימודיו, לרוב בצוותא עם חבריו ר' נחמיה מדוברובנה ור' יהודה לייב מדווינסק. שימש כאדמו"ר השלישי לבית חב"ד. **התפרסם כעילוי וגדול בתורה בנגלה ובנסתר** ומכל קצות רוסיה נשלחו אליו שאלות הלכתיות. פעל רבות להצלת בחורים יהודים מגזירת הקנטוניסטים. עקב מלחמותיו הרבות נגד המשכילים היהודים, **ישב במעצר עשרים ושתיים פעמים**. פורה מאוד בתחום הכתיבה וחידושי תורה ואף היום, נשארו ממנו בכתב-יד אלפי גיליונות שלא נדפסו. **מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו**. נפטר ברוסיה ב-י"ג ניסן ה'תרכ"ו (1866). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שלום שכנא אלטשולר. **סבא (מצד אביו):** ר' שניאור זלמן מלאדי. **אימו:** מרת דבורה לאה. **אשתו:** מרת חיה מושקא. **מרביתיו:** אביו, ר' שלום שכנא וסבו, ר' שניאור זלמן מלאדי. **ילדיו:** שישה בנים ושתי בנות (מרת ראדע פריידא ומרת דבורה) וכולם צדיקים וידועי שם (בן נוסף נפטר בגיל צעיר). **הבכור,** ר' ברוך שלום (נשאר אחר פטירת אביו בליובאוויטש, וסירב לקבל משרת אדמו"ר). **השני,** ר' יהודה לייב (המהרי"ל, הקים את חצר 'חב"ד-קאפוסט'). **השלישי,** ר' ישראל נח (המהרי"ן, הקים את חצר 'חב"ד-ניעז'ין). **הרביעי,** ר' חיים שניאור זלמן (הקים את חצר 'חב"ד-לאדי'). **החמישי,** ר' יוסף יצחק (הקים את חצר 'אורוטש', בסגנון חסידות צ'רנוביל). **השישי,** ר' שמואל (מהר"ש, מילא את מקום אביו בליובאוויטש). **מספריו:** **יאור התורה** - 42 כרכים של מאמרים ודרושים על פ"ש וחגים **ביאורי הזוהר** - דרושים וביאורים על הזוהר **ידרך מצוותיך** - טעמי המצוות עפ"י החסידות **מאמרי אדמו"ר הצ"צ** - מאמרי חסידות **ספר החקירה** - הוכחות על חידוש העולם בדרך המחקר, הקבלה והחסידות **צמח צדק** - פסקי דינים וחיידושים על הש"ס **רשימת מאמרי דא"ח תהילים אהל יוסף יצחק** - ביאור על תהילים **ספר הליקוטים**.

ריב פרץ בין פריץ העיירה לבין היהודי, שחכר את משקו ואת פונדקו. כעס הפריץ על היהודי והודיע לו, **שמהיום והלאה בטלה החכירה מכל וכל!** נדהם היהודי: בלא השדות והפונדק החכורים יותר ללא מקור פרנסה! עצוב ומדוכא, כאדם שעולמו חרב עליו, בא האיש האומלל אל רבינו, וסח באזניו את הצרה, שפקדה אותו. הרבי האזין לדברי היהודי, ולבסוף נתן לו אגרת עבור יהודי אחר, בשם ר' משה, המתגורר בעיירתו. "מכתב זה יעזור לך", עודדו, והיהודי יצא מחדרו רגוע. בהיותו ברחוב הביט אל מעטפת המכתב - ונפלו פניו: על המעטפה נכתב "לכבוד ר' משה ראטנר". התפלא האומלל, היתכן, שרבינו טעה והחליף משה במשה?

שני יהודים הנושאים את השם משה התגוררו בעיירה. האחד מכונה בשם 'משה הקטן' (משום קומתו הנמוכה), היה אדם עשיר, ויחסיו עם פריצי האיזור היו מצוינים. משה השני, המכונה 'משה הגדול' (משום קומתו הגבוהה), היה אדם מכובד, אך לא עסק בצורכי הציבור. שם משפחתו של 'משה הגדול' היה ראטנר.

התפלא היהודי: מדוע פונה ה"צמח צדק" למשה הגדול שישתדל בעדי, כלום אין כאן טעות? נבוך ואובד עצות עמד בפנת בית הרבי. להיכנס ולשאול את הרבי על העניין - לא העז. ללכת אל משה הגדול גם כן לא רצה. לבסוף החליט להימלך בבני ביתו של הרבי ולנהוג בעצתם. הוא פנה אל אחד מבניו של ה"צמח צדק" וספר לו על לבטיו. **"אבי אינו טועה"**, השיב הבן. **"סע לעיירתך ועשה, כפי שאמר לך לעשות"**.

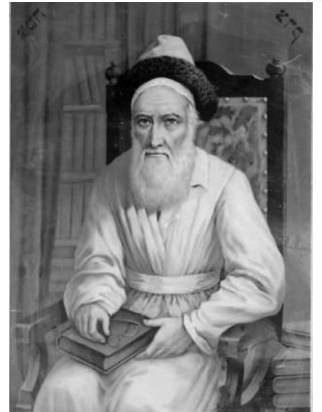
כשהגיע היהודי לעיירתו פנה אל משה ראטנר, הוא 'משה הגדול', והגיש לו את מכתבו של הרבי. הלה התפלא למראה אגרתו של הרבי. אך את מצוות הרבי החליט לקיים. "עלה ושב בחדרון הקטן שבעלית הגג", אמר לו, "אמור שם תהילים, נמתין לישועה שתבוא, ואולי תבוא היא באמצעותי". עלה החוכר לחדרון, ובעיניים נוטפות דמעות קרא פרקי תהילים. יומיים תמימים ישב שם, והישועה עדיין לא באה.

ביום השלישי נקלעה כרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים לקרבת ביתו של ר' משה הגבוה, שקעה שם בבוץ סמיך ואחד מציריה נשבר. יום חורף גשום היה אותו יום ובתוך הכרכרה השבורה ישבו הפריץ ובתו הצעירה ורעדו מקור. שעות ארוכות ישבו כך, ואיש לא בא לעזרתם. היום ירד ומבעד לחרכי הכרכרה הבחין הפריץ באור חלוש, הבוקע מעליית גג סמוכה. בלית ברירה עזב הפריץ את הכרכרה ופנה לעליית הגג לבקש עזרה. הוא הקיש על הדלת, והחוכר, ששלושה ימים אמר תהילים בעלייה, פתח את הדלת. מצמץ החוכר מול פני הפריץ, אדם רע מעללים שנשלו מפרנסתו. אולם הפריץ לא הכירו ושטח בפניו את הבקשה: "עזרו לי, כרכרתי נשברה, ואיננו יכולים להיחלץ מן הבוץ".

פנה החוכר להעיר את ר' 'משה הגדול' ולספר לו על האורח. הלה ניגש והזמינו ללגום כוס תה חם. עד מהרה הובאה לבית גם בת הפריץ והשניים נהנו מהכנסת האורחים. הם אכלו ושבעו, לנו את שנתם, ובבוקר תוקנה הכרכרה והייתה נכונה לצאת לדרך. בטרם יצאו, ניגש הפריץ וביקש לשלם. "לא אקח כסף ממך", סירב 'משה הגדול'. "יהודי אינו מכניס אורחים תמורת בצע כסף. אולם אם באמת ברצונך לגמול עמי טובה - תוכל לעשות זאת: אחד מידידי חכר את השדות והפונדק שלך בעבר. אתה נישלת אותו מתפקידו, והאיש נותר ללא פרנסה. מצבו אינו קל. עליו לפרנס אישה וילדים. השב לו את השדות ואת הפונדק - ויהא זה חסדך עמדי!".

מסכים אני", התלהב הפריץ אסיר התודה. "ויותר מכך: את הפונדק אתן לידיך **במתנה!**". ואכן, החוכר חזר אל שדותיו והפונדק הפך לנחלתו. עתה הבין כי רבינו ידע, כמובן, את אשר הוא כותב על מעטפת המכתב, ולא היה לו להרהר על כך... (מעשיהם של צדיקים).

האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל המכונה **'צמח צדק'**: נולד ב-כ"ט אלול ה'תקמ"ט (1789) בעיר ליאזני ונקרא על שם הרה"ק ר' מנחם מנדל מהארודוק. אביו, ר' שלום שכנא. נכדו של ר' שניאור זלמן מלאדי, וחתן בנו האדמו"ר האמצעי. בן 23 היה כשנפטר סבו, וכל השנים גדל ולמד בביתו (אמו נפטרה כשהיה כבן 3 ועל פי צוואתה עבר להתגורר עם סבו 'בעל התניא', שמאז גדלו ולמדו). עד לשנת הבר-מצווה למד רק נגלה, אח"כ בעצת סבו החל ללמוד גם את תורת הנסתר. מתמיד בלימודיו, לרוב בצוותא עם חבריו ר' נחמיה מדוברובנה ור' יהודה לייב מדווינסק. שימש כאדמו"ר השלישי לבית חב"ד. **התפרסם כעילוי וגדול בתורה בנגלה ובנסתר** ומכל קצות רוסיה נשלחו אליו שאלות הלכתיות. פעל רבות להצלת בחורים יהודים מגזירת הקנטוניסטים. עקב מלחמותיו הרבות נגד המשכילים היהודים, **ישב במעצר עשרים ושתיים פעמים**. פורה מאוד בתחום הכתיבה וחידושי תורה ואף היום, נשארו ממנו בכתב-יד אלפי גיליונות שלא נדפסו. **מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו**. נפטר ברוסיה ב-י"ג ניסן ה'תרכ"ו (1866). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שלום שכנא אלטשולר. **סבא (מצד אביו):** ר' שניאור זלמן מלאדי. **אימו:** מרת דבורה לאה. **אשתו:** מרת חיה מושקא. **מרבתי:** אביו, ר' שלום שכנא וסבו, ר' שניאור זלמן מלאדי. **ילדיו:** שישה בנים ושתי בנות (מרת ראדע פריידא ומרת דבורה) וכולם צדיקים וידועי שם (בן נוסף נפטר בגיל צעיר). **הבכור,** ר' ברוך שלום (נשאר אחר פטירת אביו בליובאוויטש, וסירב לקבל משרת אדמו"ר). **השני,** ר' יהודה לייב (המהרי"ל, הקים את חצר 'חב"ד-קאפוסט'). **השלישי,** ר' ישראל נח (המהרי"ן, הקים את חצר 'חב"ד-ניעז'ין). **הרביעי,** ר' חיים שניאור זלמן (הקים את חצר 'חב"ד-לאדי'). **החמישי,** ר' יוסף יצחק (הקים את חצר 'אורוטש', בסגנון חסידות צ'רנוביל). **השישי,** ר' שמואל (מהר"ש, מילא את מקום אביו בליובאוויטש). **מספריו:** **יאור התורה** - 42 כרכים של מאמרים ודרושים על פ"ש וחגים **ביאורי הזוהר** - דרושים וביאורים על הזוהר **ידרך מצוותיך** - טעמי המצוות עפ"י החסידות **מאמרי אדמו"ר הצ"צ** - מאמרי חסידות **ספר החקירה** - הוכחות על חידוש העולם בדרך המחקר, הקבלה והחסידות **צמח צדק** - פסקי דינים וחיידושים על הש"ס **רשימת מאמרי דא"ח** **יתהילים אהל יוסף יצחק** - ביאור על תהילים **ספר הליקוטים**.

האדמו"ר הזקן כיסה את רבינו בטליתו לתקיעת שופר עד גיל תשע ולברכת כהנים עד החתונה. בהיותו בגיל שמונה הציע אדמו"ר הזקן לבנו (אדמו"ר האמצעי) לקחתו כחתן לבתו (חיה מושקא), אך האדמו"ר האמצעי היסס והראה לאביו מבעד לחלון **כיצד הוא משחק עם כל הילדים במעשי ילדות**. האדמו"ר הזקן ניגש לחלון ורמז באצבע לנכדו להיכנס לחדר. כאשר רבינו נכנס, הגיש לו גמרא והורה לו לשנן בעל-פה דף עם רש"י ותוספות תוך מחצית השעה ולשוב לחדר ולחזור על כל מה שלמד. האדמו"ר האמצעי שהמתין בחדר **הבחין לאחר כרבע שעה שהילד שוב משחק בחוץ עם חבריו**, פנה לאביו ואמר: **"אפילו בקולך אינו שומע!"**. האדמו"ר הזקן קרא לילד ונזף בו אך רבינו **טען שהוא כבר למד והחל לחזור בע"פ על כל הדף**.

בחורף ה'תקס"ג התקיימה החתונה בליאדי. ר' מנחם מענדל כיהן כראש הישיבה בישיבתו של אדמו"ר האמצעי והיה סמוך על שולחן חותנו. היות וסבר שיש להתפרנס ממלאכה ולא מהתורה את כל הכסף שקיבל כנדוניה. סך כ-300 רובלים, הוא החליט להשקיע בפתיחת בית מלאכה לייצור חותמות שעווה (בהם השתמשו לחתום אגרות דואר) כמקור לפרנסתו.

כשותף לקח את ר' נחמיה שהיה מוסר שיעור בישיבה. במהלך כל עבודתם היו השניים משוחחים בדברי תורה, **לאחר כחודש שקעו השניים באחד הלילות בסוגיה עמוקה במיוחד עד שהדוד בו נמצא חומר הגלם החל לבעור, בקושי הצליחו השניים להציל את עצמם וכל המפעל עלה באש**. ה'צמח צדק' החליט לעסוק במלאכת הנגרות אך בחצר הרבי לא רצו להרשות שה'צמח צדק' יעסוק בכל מלאכה ומינו אותו למלמד.

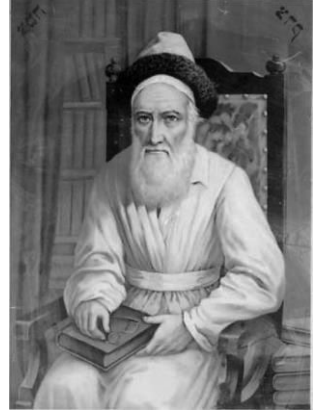
חסיד אחד, אמיד, בא פעם אחת לרבי וביקשו שיתן לו בחור טוב לחתן בשביל בתו. מיד שלח הרבי וקרא לאחד הבחורים, ואמר לחסיד: **"הוא מתאים עבור בתך"**. לא הרהר החסיד ומיד הזמין את החתן לביתו, עשו תנאים והתקיימה החתונה במזל-טוב. לאחר פרק זמן קצר החלה האשה לטעון כי בעלה אינו מתאים לה. לאחר וויכוחים חוזרים ונשנים, הלך אביה בחזרה לרבי והתייעץ עימו.

ענה לו הרבי: **"הוא הזיווג שלה ואל לה להתגרש!"**. חזר האב ולאחר מאמצים לא מבוטלים הוא הצליח לעשות שלום בית. אולם השלום לא היה בר-קיימא ובפרק זמן מועט, שוב האשה החלה לטעון כי אינה רוצה את בעלה וכל רצונה הוא להתגרש. לא היה מנוס, והאב שוב נסע לרבי. הרב החל לגעור באב באומר: **"כבר אמרתי לך, זהו זיווגה!!!"**.

שב הבייתה ושוב השכין שלום ביניהם. וכשהתחילה האשה בפעם השלישית לדרוש גט, לא נתנה לאביה לנסוע שוב לרבי באומרה: **"וכי הרבי הוא גנרל- גוברנטור שיצווה עליי לחיות עם מי שאיני רוצה בו?"**. סוף דבר, התגרשו. לאחר פרק זמן, נישאה האשה לאלמן אחר, ירא שמיים, והיו זמן רב בשלום. אבל בנים לא היו לה. בעלה היו לו בנים מאשתו הראשונה, ולא הצטער כל כך. אבל האשה, סבלה מאוד.

לימים, נסע הבעל לליובאוויטש, ואשתו ביקשה ממנו, כשיהיה אצל הרבי, יזכיר אותה ויבקש שתפיקד ותלד בן. כשהגיע אל הרבי, לאחר שגמר את עניינו ב'יחידות', סיפר לרבי שאשתו אין לה בנים ממנו וביקשה ממנו שיזכיר אותה בדבר זה. ענה הרבי: **"וכי גנרל- גוברנטור אני, שאוכל לפקוד על בנים?"**. התפלא האיש על תשובה זו, ולא הבין מה ענין גנרל לכאן. כשחזר לביתו וסיפר לאשתו את תשובת הרבי, **האישה הזדעזעה מאוד והבינה היטב את תשובתו של הצדיק**.

האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל המכונה **'צמח צדק'**: נולד ב-כ"ט אלול ה'תקמ"ט (1789) בעיר ליאזני ונקרא על שם הרה"ק ר' מנחם מנדל מהארודוק. אביו, ר' שלום שכנא. נכדו של ר' שניאור זלמן מלאדי, וחתן בנו האדמו"ר האמצעי. בן 23 היה כשנפטר סבו, וכל השנים גדל ולמד בביתו (אמו נפטרה כשהיה כבן 3 ועל פי צוואתה עבר להתגורר עם סבו 'בעל התניא', שמאז גדלו ולמדו). עד לשנת הבר-מצווה למד רק נגלה, אח"כ בעצת סבו החל ללמוד גם את תורת הנסתר. מתמיד בלימודיו, לרוב בצוותא עם חבריו ר' נחמיה מדוברובנה ור' יהודה לייב מדווינסק. שימש כאדמו"ר השלישי לבית חב"ד. **התפרסם כעילוי וגדול בתורה בנגלה ובנסתר** ומכל קצות רוסיה נשלחו אליו שאלות הלכתיות. פעל רבות להצלת בחורים יהודים מגזירת הקנטוניסטים. עקב מלחמותיו הרבות נגד המשכילים היהודים, **ישב במעצר עשרים ושתיים פעמים**. פורה מאוד בתחום הכתיבה וחיידושי תורה ואף היום, נשארו ממנו בכתב-יד אלפי גיליונות שלא נדפסו. **מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו**. נפטר ברוסיה ב-י"ג ניסן ה'תרכ"ו (1866). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שלום שכנא אלטשולר. **סבא (מצד אביו):** ר' שניאור זלמן מלאדי. **אימו:** מרת דבורה לאה. **אשתו:** מרת חיה מושקא. **מרביתיו:** אביו, ר' שלום שכנא וסבו, ר' שניאור זלמן מלאדי. **ילדיו:** שישה בנים ושתי בנות (מרת ראדע פריידא ומרת דבורה) וכולם צדיקים וידועי שם (בן נוסף נפטר בגיל צעיר). **הבכור,** ר' ברוך שלום (נשאר אחר פטירת אביו בליובאוויטש, וסירב לקבל משרת אדמו"ר). **השני,** ר' יהודה לייב (המהרי"ל, הקים את חצר 'חב"ד-קאפוסט'). **השלישי,** ר' ישראל נח (המהרי"ן, הקים את חצר 'חב"ד-ניעז'ין). **הרביעי,** ר' חיים שניאור זלמן (הקים את חצר 'חב"ד-לאדי'). **החמישי,** ר' יוסף יצחק (הקים את חצר 'אורוטש', בסגנון חסידות צ'רנוביל). **השישי,** ר' שמואל (מהר"ש, מילא את מקום אביו בליובאוויטש). **מספריו:** **יאור התורה** - 42 כרכים של מאמרים ודרושים על פ"ש וחגים **ביאורי הזוהר** - דרושים וביאורים על הזוהר **ידרך מצוותיך** - טעמי המצוות עפ"י החסידות **מאמרי אדמו"ר הצ"צ** - מאמרי חסידות **ספר החקירה** - הוכחות על חידוש העולם בדרך המחקר, הקבלה והחסידות **צמח צדק** - פסקי דינים וחיידושים על הש"ס **רשימת מאמרי דא"ח** **יתהילים אהל יוסף יצחק** - ביאור על תהילים **ספר הליקוטים**.

פעם הגיעה אישה עגונה, שבעלה נעלם לפני כמה שנים. אשיבה ביקשה לשוחח עם רבינו בליובאוויטש. אך כיוון שנאסר על נשים להיכנס לרבי, היא לא ידעה כיצד תוכל לפנות אליו. לבסוף ריחמו עליה, ולקחו אותה כעוזרת למשרתת במטבח. האישה ישבה שם במשך תקופה, אך לא נראתה באופק שום תרופה למכתה. משרתי הבית ניסו להתחכם. הם לקחו אחד מנכדיו הקטנים של הרבי, ולימדו אותו, מה לומר לסבו. נכנס הילד אצל הרבי ואמר: "סבא, מה יהיה? האישה במטבח ממתינה כל כך הרבה זמן... רחמנות עליה!". השיב הרבי: "שתשב!". הודיעו אנשי הבית לעגונה, שיש עבורה תשובה ברורה: עליה להוסיף להמתין, וכך תבוא ישועתה. היא המשיכה להיות עוזרת בבית התבשיל, וכך חלפה תקופה נוספת.

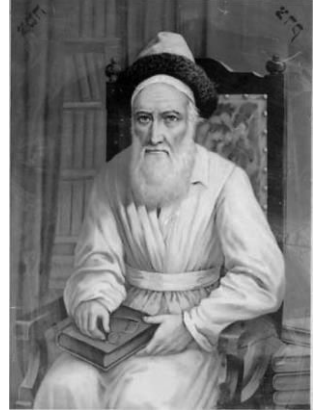
יום אחד הגיע אל בית הרבי אדם, שאיש מבני המקום לא הכיר. כשהגיע זמן קבלת האורחים ליחידות, ביקש גם הוא להיכנס אל חדרו של הרבי. כאשר נפתחה הדלת עבורו, **ראה האיש את ה'צמח צדק' יושב על כיסאו, נפל ארצה והתעלף**. הרבי אמר, שלא יעוררו מהומה, וציווה לקרוא מיד לאישה העגונה. כשהגיעה, הכירה שזה בעלה, וגם הוא הודה, **לאחר שהתאושש מעלפונו, כי היא אשתו**.

הרבי ביקש שוב שלא לעורר שום רעש, ושלח לקרוא מיד לרב המקומי. הרב הגיע, ואז הכניסו אותו לחדר מיוחד עם בני הזוג, ושם סידרו מיד גט עבור האישה. לאחר מכן סיפר האיש את סיפורו: "לפני כמה שנים עזבתי את אשתי ואת בני, והלכתי לרוסיה, הרחק מכל מושב של יהודים והתעשרתי מאוד. בדרך כלל, מי במסחר מצליח מאוד. כי האנשים המקומיים הם פשוטים ומגושמים, ולא מתמצאים בענייני משא ומתן. לצערי ירדתי במצבי הרוחני. באחד הימים, כשחזרתי מהשוק לביתי, פגשתי יהודי אחד שאמר לי: **'בעריל, השארת אישה וילדים. כעת הגיע הזמן שתחזור ותכתוב לה גט'**!". לאחר שסיים את דבריו, נעלם כלא היה. התפעלתי מאוד מהאירוע, אבל לאחר מכן לא שמתי ליבי לכך.

"עברו כמה ימים נוספים, ושוב חזר המחזה על עצמו. כשחזרתי מהשוק אל ביתי, הגיע מולי אותו יהודי עם המקל בידו. הוא אמר לי אותם דברים, הפעם ברוגזה, ומיד נעלם ואיננו. אז הבנתי שאין זה צחוק כלל. התחלתי לחשוב לאן עליי ללכת, כי אין לי שום מושג, היכן נמצאת אשתי. גמרתי בלבי שאם יבוא אליי אותו יהודי פעם נוספת, אשאל ממנו להיכן ללכת כדי לפגוש את אשתי ולתת לה גט. כעבור מספר ימים, חזר המחזה בפעם השלישית. בעת שיצאתי מהשוק בדרכי הביתה, הגיע מולי אותו יהודי, ואמר לי אותם דברים, שאמר לי בפעמים הקודמות. לאחר מכן הגביה עלי את המטה אשר בידו, וצעק עליי: **'בעריל, סע מיד לתת גט לאישה, ואם לא, אפוצץ את גולגולתך במקל זה'**!". שאלתי אותו בפחד: **'לאיפה אסע?'**. השיב לי: **'סע לליובאוויטש'**!".

"מעולם לא שמעתי שם של עיירה כזו, אבל הבנתי, כי כאשר אתקרב למקום יישוב של יהודים, ודאי יאמרו לי היכן היא נמצאת. בלילה לקחתי עימי כסף מזומן, ויצאתי מביתי לדרכי הבלתי נודעת. כך הלכתי ממקום למקום ומעיר לעיר, עד שהגעתי למושב יהודי והתחלתי להתעניין היכן נמצאת העיירה לייובאוויטש. המקום היה כבר די ידוע ומפורסם, וכך ידעו לכוון אותי להיכן ללכת. המשכתי לנסוע במשך שבועות, עד שהגעתי לכאן. **כאשר נפתחה דלת הרבי, וראיתי את פניו, הכרתי, שהוא היהודי עם המקל ביד, שאותו ראיתי בעיר מגורי. נבהלתי מאוד, ולכן התעלפתי**". עוד סיפר האיש: "לאחר גמר מתן הגט, נכנסתי שוב אל הרבי, ושאלתי אותו: 'רבי, מה עליי לעשות?'. השיב לי הרבי: 'תחזר על הפתחים!'. וכך היה, שהאיש הלך ונדד ממקום למקום, וחיזר על פתחי הבתים. הוא סיפר לחסידים, שקירבוהו כל מה שאירע לו, ובסופו של דבר זכה לתקן את אורחותיו.

האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל המכונה 'צמח צדק': נולד ב-כ"ט אלול ה'תקמ"ט (1789) בעיר ליאזני ונקרא על שם הרה"ק ר' מנחם מנדל מהארודוק. אביו, ר' שלום שכנא. נכדו של ר' שניאור זלמן מלאדי, וחתן בנו האדמו"ר האמצעי. בן 23 היה כשנפטר סבו, וכל השנים גדל ולמד בביתו (אמו נפטרה כשהיה כבן 3 ועל פי צוואתה עבר להתגורר עם סבו 'בעל התניא', שמאז גדלו ולמדו). עד לשנת הבר-מצווה למד רק נגלה, אח"כ בעצת סבו החל ללמוד גם את תורת הנסתר. מתמיד בלימודיו, לרוב בצוותא עם חבריו ר' נחמיה מדוברובנה ור' יהודה לייב מדווינסק. שימש כאדמו"ר השלישי לבית חב"ד. התפרסם כעילוי וגדול בתורה בנגלה ובנסתר ומכל קצות רוסיה נשלחו אליו שאלות הלכתיות. פעל רבות להצלת בחורים יהודים מגזירת הקנטוניסטים. עקב מלחמותיו הרבות נגד המשכילים היהודים, ישב במעצר עשרים ושתיים פעמים. פורה מאוד בתחום הכתיבה וחידושי תורה ואף היום, נשארו ממנו בכתב-יד אלפי גיליונות שלא נדפסו. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ברוסיה ב-י"ג ניסן ה'תרכ"ו (1866). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שלום שכנא אלטשולר. **סבא (מצד אביו):** ר' שניאור זלמן מלאדי. מרת דבורה לאה. **אשתו:** מרת חיה מושקא. **מרביתו:** אביו, ר' שלום שכנא וסבו, ר' שניאור זלמן מלאדי. **ילדיו:** שישה בנים ושתי בנות (מרת ראדע פריידא ומרת דבורה) וכולם צדיקים וידועי שם (בן נוסף נפטר בגיל צעיר). **הבכור,** ר' ברוך שלום (נשאר אחר פטירת אביו בליובאוויטש, וסירב לקבל משרת אדמו"ר). **השני,** ר' יהודה לייב (המהרי"ל, הקים את חצר 'חב"ד-קאפוטס'). **השלישי,** ר' ישראל נח (המהרי"ן, הקים את חצר 'חב"ד-ניעז'ין). **הרביעי,** ר' חיים שניאור זלמן (הקים את חצר 'חב"ד-לאדי'). **החמישי,** ר' יוסף יצחק (הקים את חצר 'אורוטש', בסגנון חסידות צ'רנוביל). **השישי,** ר' שמואל (מהר"ש, מילא את מקום אביו בליובאוויטש). **מספריו:** יאור התורה- 42 כרכים של מאמרים ודרושים על פ"ש וחגים • ביאורי הזוהר- דרושים וביאורים על הזוהר • ידרך מצוותיך- טעמי המצוות עפ"י החסידות • מאמרי אדמו"ר הצ"צ- מאמרי חסידות • ספר החקירה- הוכחות על חידוש העולם בדרך המחקר, הקבלה והחסידות • צמח צדק- פסקי דינים וחיידושים על הש"ס • רשימת מאמרי דא"ח • תהילים אהל יוסף יצחק- ביאור על תהילים • ספר הליקוטים.

בחורף ה'תקנ"ט (1799) בהיות הרבי כבן תשע שנים, חשק מאוד להיות בין השומעים דברי חסידות בלילי שבתות ולא הניחו לו. הוא נתחנן לפני סבו בעל התניא ולא הועיל. הוא הצטער על זה מאוד, והתחכם למצוא דרך בה יוכל לשמוע את דברי התורה, שאומר סבו בלילי שבת. דירת הסבא היתה משני בתים, שבכל אחד מהם שני חדרים, ושני כתלים חיברו את הבתים. בבית אחד גרו בני ביתו של רבינו הזקן ובבית השני דר רבינו הזקן בעצמו. מחדר הראשון היו שליבות לעליה שעל גבי חצי הבית הזה. בחדר שלפני חדר מושב בעל התנאי היה תנור גדול (שגם היו אופים בו מזמן לזמן) אשר פי התנור היה בחדר החיצון, וכותל התנור נכנס לחדר, שבו ישב הסבא. התחכם הרבי ה"צמח צדק" והתחבא בתנור והיטה אזנו ושמע אימרות רבנו הזקן, כך נמשך הדבר מספר שבתות.

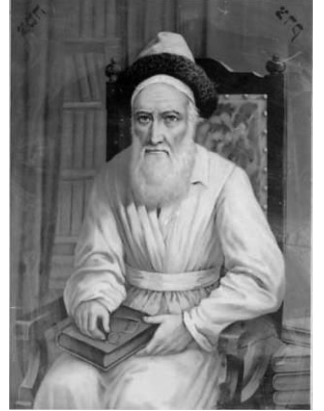
פעם אחת היה קור עז, וקראו לנכרי להסיק את התנור, והתחיל להניח העצים. כשהתחיל להניח העצים וראה שאין נכנסים בנקל כל כך, סידר העצים בקירוב אל פי התנור והדליקם, וכרגע נתמלא הבית עשן, והתחיל לדחוק העצים הבווערים פנימה יותר, אך כשראה שאי אפשר, הוכרח לכבותם ולהוציאם, לראות מפני מה אין העצים נכנסים לתנור עד הכותל, וראה, כי נער בתנור, ויצעק צעקה גדולה, שנשמעה גם בחדר רבינו הזקן, וגם בבית הדירה השני. נבהלו כולם לגודל הצעקה. בהיות הבית מואר רק בנר קטן וגם עשן העצים שכיבה הנכרי היה מחניק, לא היה אפשר ברגע הראשון להכיר, מי הוא הנמצא בתנור. אך אחר

כך ראו, כי זה הרבי ה"צמח צדק", ואז נודעה התחכמותו במקום מחבואו. הרבנית הצדקנית מרת רבקה - אשת הרבי מהר"ש - סיפרה, ששמעה מהסבתא מרת שיינא (אשת רבינו האמצעי), אשר באותו מעמד אצל חמותה הרבנית סטרנא (אשת רבינו הזקן): כשהוציאו את הילד מהתנור, היה רועד כולו. הרבנית סטרנא צעקה לבעלה רבינו הזקן: "היה עלול להתרחש אסון. לאנשים אחרים אתה מרשה להיכנס, ואילו כשנכרך התחנן- לא הרשית לו". אמר לה בעל התניא: "משה רבינו הגיע להר סיני על ידי אש (ראיית לבת האש שבסנה) וזכה שעל ידו יהיה מתן תורה. תורה 'לוקחים' רק במסירות נפש. הוא יהיה בריא ויארץ ימים". (ספר התולדות אדמו"ר הזקן)

הודי אחד מחסידיו, שהיו לו בנים ורצו לגייסם לצבא הרוסי פנה אל רבינו בבכיות והתחנן שהרבי יפעל ישועה, שלא יגויסו. אמר לו הצדיק: "וכי שר במלוכה אני, שאתה פונה אלי?" ראה החסיד, שהצדיק משתמט ממנו, פרץ בבכי ואמר: "רבינו, אני נוסע אליכם תמיד, וחוזר על התורה שלכם - מדוע הנכם משיבים את פני ריקם?" אמר הצדיק: "האומנם, חוזר אתה על חיידושי התורה שלי?". השיב החסיד, כי יודע הוא מאמרים רבים משלו בעל-פה. הורה ה'צמח צדק' לנסוע לעיר פלונית ולגשת ליהודי מסוים אשר עוסק בזה, שהוא יעזור לו. תמה החסיד: "רבינו, והלא אין הוא מכיר אותי?" השיבו הצדיק: "אל דאגה, סע אליו תיכף ומיד, והוא יעזור לך!".

כשהגיע החסיד לאותה עיר כבר היה מאוחר מאוד. הוא בירר לכתובתו של אותו יהודי והמתין בחוץ. באשמורת הבוקר, כששמע רחש נקש על הדלת. פתח לו אחד המשרתים. כשנכנס ראה את בעל הבית מסתובב כסהרורי. פנה אליו בעל הבית ושאל מהיכן הוא ולשם מה הגיע? סיפר לו החסיד את מטרת בואו. נענה בעה"ב ואמר: "אומנם קשה עליי הדבר, אבל חייב אני לעזור לך. שמע ואספר לך, את אשר אירע לי הלילה. אך שכבתי לישון, הגיע אלי הצדיק ואמר לי: יבוא אליך חסיד מעיר זאת, ותראה להשתדל בשבילי! לא ייחסתי חשיבות רבה לדבר, ונשכבתי לישון. לא הספקתי להירדם, שוב הופיעה לנגדי דמותו של הצדיק להזהירני שאשתדל בשבילך - וכך הטריד את מנוחתי הצדיק כל הלילה, ולא יכולתי להירדם. על כן, כשראייתך, ושמעתי מאיזו עיר אתה - הבנתי שראיתי חיידון אמיתי!

האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל המכונה **'צמח צדק'**: נולד ב-כ"ט אלול ה'תקמ"ט (1789) בעיר ליאזני ונקרא על שם הרה"ק ר' מנחם מנדל מהארודוק. אביו, ר' שלום שכנא. נכדו של ר' שניאור זלמן מלאדי, וחתן בנו האדמו"ר האמצעי. בן 23 היה כשנפטר סבו, וכל השנים גדל ולמד בביתו (אמו נפטרה כשהיה כבן 3 ועל פי צוואתה עבר להתגורר עם סבו 'בעל התניא', שמאז גדלו ולמדו). עד לשנת הבר-מצווה למד רק נגלה, אח"כ בעצת סבו החל ללמוד גם את תורת הנסתר. מתמיד בלימודיו, לרוב בצוותא עם חבריו ר' נחמיה מדוברובנה ור' יהודה לייב מדווינסק. שימש כאדמו"ר השלישי לבית חב"ד. **התפרסם כעילוי וגדול בתורה בנגלה ובנסתר** ומכל קצות רוסיה נשלחו אליו שאלות הלכתיות. פעל רבות להצלת בחורים יהודים מגזירת הקנטוניסטים. עקב מלחמותיו הרבות נגד המשכילים היהודים, **ישב במעצר עשרים ושתיים פעמים**. פורה מאוד בתחום הכתיבה וחידושי תורה ואף היום, נשארו ממנו בכתב-יד אלפי גיליונות שלא נדפסו. **מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו**. נפטר ברוסיה ב-י"ג ניסן ה'תרכ"ו (1866). חי כ-77 שנים.

אביו: ר' שלום שכנא אלטשולר. **סבא (מצד אביו):** ר' שניאור זלמן מלאדי. **אימו:** מרת דבורה לאה. **אשתו:** מרת חיה מושקא. **מרביתיו:** אביו, ר' שלום שכנא וסבו, ר' שניאור זלמן מלאדי. **ילדיו:** שישה בנים ושתי בנות (מרת ראדע פריידא ומרת דבורה) וכולם צדיקים וידועי שם (בן נוסף נפטר בגיל צעיר). **הבכור,** ר' ברוך שלום (נשאר אחר פטירת אביו בליובאוויטש, וסירב לקבל משרת אדמו"ר). **השני,** ר' יהודה לייב (המהרי"ל, הקים את חצר 'חב"ד-קאפוסט'). **השלישי,** ר' ישראל נח (המהרי"ן, הקים את חצר 'חב"ד-ניעז'ין). **הרביעי,** ר' חיים שניאור זלמן (הקים את חצר 'חב"ד-לאדי'). **החמישי,** ר' יוסף יצחק (הקים את חצר 'אורוטש', בסגנון חסידות צ'רנוביל). **השישי,** ר' שמואל (מהר"ש, מילא את מקום אביו בליובאוויטש). **מספריו:** **יאור התורה** - 42 כרכים של מאמרים ודרושים על פ"ש וחגים **ביאורי הזוהר** - דרושים וביאורים על הזוהר **ידרך מצוותיך** - טעמי המצוות עפ"י החסידות **מאמרי אדמו"ר הצ"צ** - מאמרי חסידות **ספר החקירה** - הוכחות על חידוש העולם בדרך המחקר, הקבלה והחסידות **צמח צדק** - פסקי דינים וחיידושים על הש"ס **רשימת מאמרי דא"ח** **יתהילים אהל יוסף יצחק** - ביאור על תהילים **ספר הליקוטים**.

היא נראתה מסכנה ואומללה. פניה העידו, שעולמה חרב עליה. שום חיוך לא עלה על דל שפתיה. כולם כינו אותה בכינוי המזעזע "העגונה". במשך תקופה ארוכה היא חיה בגפה מבלי לדעת היכן בעלה ברח, ומדוע הוא מסרב לתת לה גט. יום אחד, החליט שוחט העיירה, שרחמיו נכמרו על העגונה, לעשות מעשה: הוא פנה אליה בבקשה שתבוא להתגורר בביתו יחד עם אשתו וילדיו. בכך קיווה שבנוסף למשכורת הצנועה, שתקבל על העזרה שתגיש לבני ביתו, היא גם תצא מבדידותה, ערירותה ויגונה.

העגונה נעתרה לבקשה, ואולם דמעתי עדיין לא משה מעינה. במשך כל תקופת שהותה בביתו של השוחט, היא המשיכה לשאת תפילה ליושב במרומים, שיתיר אותה מבלי עגנותה. יום אחד, כאשר ירדה לנהר כדי לכבס, הבחינה בחייל שנכנס למים. לתדהמתה החייל החל לטבוע בנהר ולא הייתה היכולת ביד איש להושיעו. כשכולה נסערת, נפעמת, ונרעשת מהחזיון חזרה לבית השוחט ובשורה בפיה: "מצאתי את בעלי". כששאלה: "היכן הוא?" סיפרה על החייל שטבע, ועל כך שהיא זיהתה בוודאות, שמדובר בלא אחר מאשר בבעלה.

השוחט נטלה מיד לרבה של העיירה, כדי לראות אם אכן על פי עדותה ניתן יהיה להתירה מנטישתה. הלה ביקש סימנים מובהקים והעגונה סיפרה. רב העיירה ניגש אל גופת האדם ואכן כפי שסיפרה העגונה - כך היה. היות שחשש לפסוק לבדו ביחוד כאשר מדובר באשת איש, ביקש לפנות אל ה'צמח צדק'. הימים היו שבביתו התגוררה העגונה, התכונן לשהות בחג במחיצת ה"צמח הצדק". כשנודע על כך לרב, החליט לשגר מכתב באמצעות השוחט. השוחט המתין לרגע הנכון, שבו הוא יוכל למלא את המשימה שהוטלה עליו ויוכל להיכנס לצדיק, אך אותו הרגע בושש מלבוא. לבסוף החליט לפנות לבנו של האדמו"ר, ר' ישראל נח שהיה מפורסם בגאונותו בתורה. בנו בחן את הממצאים ואמר לשוחט, שלאחר החג יכנסו אל אביו.

לאחר החג, נכנס השוחט בלוויית בן האדמו"ר לחדר הרבי והגיש בידיים רוטטות את מכתבו של רב העיירה. ה'צמח צדק' עיין במכתב ואמר מיידית: "היא נתלתה בחייל וסתם טוענת שהוא בעלה!". השוחט רעד כולו מדברי הצדיק וכשה'צמח צדק' הבחין במה שעובר השוחט, חיך לעברו ואמר: "**אל דאגה, לבסוף הוא יגיע!**". תקופה קצרה לאחר מכן, חלתה העגונה ואושפזה במצב קשה בבית-הרפואה. מחלתה החמירה מיום ליום ונראה, שנשקפה סכנה ממשית לחייה. ואז, היא ביקשה, שרבה של העיירה יבוא לבקרה בליווי השוחט. **שם התוודתה, כי אכן בדתה את הסיפור בליבה ולא מדובר היה בבעלה**. תוך כדי שהם המומים מדבריה, יצאו מחדרה של החולנית, לא לפני שאיחלו לה רפואה שלמה. והנה, מספר ימים לאחר מכן השתפר במפתיע מצבה של האישה, והיא התרפאה לגמרי.

עברו מספר שבועות והגיע חג החנוכה. בוקר אחד נשמעו נקישות בשער ביתו של השוחט. כשפתח את הדלת, הבחין ביהודי, שהיה מוכר לו. שאלו בעל הבית: "מי אתה?", השיב לו האישי: "**אני בעלה של האישה שמתגוררת בביתך**. מאז חג הסוכות, בכל לילה הופיע בחלומי יהודי הדור פנים שזקן לבן מעטר את לחייו. **מראה פניו כשל האדמו"ר ה'צמח צדק'** ומתרה בי, שעליי לחזור מיד לאשתי ולהתיר אותה מעגנותה. בתחילה חשבתי, שחלומות שווא ידברו, ואין בהם ממש. אבל מכיוון שהחזיון נגלה אליי בלילה שוב ושוב, הבנתי, שיש דברים בגו ולכן החלטתי לבסוף למלא את ציווי של האדמו"ר. ברצוני כעת לעשות תשובה על כל עוגמת הנפש שהסבתי לה. אני מקווה, שהיא תקבל את סליחתי. **בחג הסוכות בשנה שלאחר מכן, הכניסו האשה ובעלה בן בבריתו של אברהם אבינו**.

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com**

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

**העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים**